

es.0.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Numer 4 / 2014

DOBRE PRAKTYKI

KONKURS MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2014

SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ (KPRES)

W CZTERY OCZY

PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE „OGNISKO” SP. Z O. O. - MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2014

Małopolska

es.O.es

Biuletyn Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków

tel.: 12 422 06 36; fax 12 422 06 36 wew. 44

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

www.rops.krakow.pl

Biuro Projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Kunickiego 5

30-134 Kraków

tel./fax: (+48) 12 426 88 10

www.es.malopolska.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska - Redaktor naczelny

Rafał Barański

Iwona Hirsch-Chojnacka

Okładka i skład:

Agencja Reklamowa Po Prostu Sp. z o.o.

e-mail: biuro@arpoprostu.pl

www.arpoprostu.pl

ISSN 978-83-60242-85-8

Nakład: 1500 egz.

Druk:

Drukarnia „Kwadrat”

ul. Lwowska 218 B, 33-300 Nowy Sącz

Wydawnictwo współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki ekonomii społecznej z Państwa terenów.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej - Etap I

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

es.o.es

SPIS TREŚCI

■ WSTĘP	2
■ AKTUALNOŚCI	3
Blisko rynku pracy	3
Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej 2014.....	5
Rok 2014 w projekcie „Pomocna dłoń pod bezpiecznym dachem”.....	7
Ekonomia społeczna pod uczelnianą „strzechą”	10
■ DOBRE PRAKTYKI	11
Targi - Powrót do przyszłości.....	11
Ekonomia społeczna - w to mi graj!	12
■ SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ	19
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES).....	19
Spółdzielnie socjalne zmieniają Małopolskę	22
■ W CZTERY OCZY	24
Przedsiębiorstwo Społeczne „Ognisko” Sp. z o. o. - Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej 2014	24
Niezwykła przygoda	26
■ Z OBSERWATORIUM	29
Dwie „nogi” przedsiębiorstwa społecznego, czyli o działalności społecznej i ekonomicznej małopolskich przedsiębiorstw społecznych	29

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Ostatnie miesiące to czas wytężonej pracy nad stworzeniem sprzyjających warunków dla rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie. Przyjęty przez rząd Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej wyraźnie wyznacza priorytety działań na kolejne kilka lat. Zdecydowana większość wsparcia finansowego adresowana ma być wprost do przedsiębiorców społecznych na tworzenie nowych miejsc pracy. Ważnym elementem jest upowszechnienie wiedzy dotyczącej instrumentów ekonomii społecznej wśród mieszkańców oraz wzmocniona koordynacja systemu wsparcia. Zadania te przypadną do realizacji także Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej, który będzie pełnił funkcję regionalnego centrum rozwoju ekonomii społecznej. Tworząc system wsparcia na kolejne lata znaczące będzie zaangażowanie partnerów społecznych i samorządowych oraz przedsiębiorców społecznych skupionych w Regionalnym Komitecie Wsparcia Ekonomii Społecznej. Mam nadzieję, że uda się kontynuować podejmowane w Małopolsce działania edukacyjne i promujące przedsiębiorczość społeczną, które w ostatnich latach wpisały się w małopolski pejzaż.

O tegorocznych edycjach Targów Ekonomii Społecznej, Tygodnia Ekonomii Społecznej, Chłopskiej Szkoły Biznesu mają Państwo okazję przeczytać w niniejszym numerze „es.O.es”. Szczególnie polecam relację z gali Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej, w tym wywiady z laureatami. Tegoroczna edycja konkursu cieszyła się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców społecznych, a ogłoszenie wyników w trakcie gali finałowej odbyło się w obecności Ministra Pracy i Polityki Społecznej Władysława Kosiniak-Kamysza. Kolejny raz głównym sponsorem nagród w konkursie był Bank Spółdzielczy w Limanowej potwierdzając tym życzliwe zaangażowanie w rozwój sektora ekonomii społecznej. Wspieranie przedsiębiorców społecznych przez instytucje spółdzielcze działające od dziesięcioleci pozwala unaocznic ciągłość polskiej tradycji ekonomii społecznej. Potwierdzeniem słuszności dokonywanych w konkursie wyborów jest sukces ubiegłorocznego laureata – Spółdzielni Socjalnej „Opoka”, która w tym roku wybrana została najlepszym przedsiębiorstwem społecznym w kraju. Takiego rozwoju i skuteczności życzę tegorocznym zwycięzcom.

Z okazji świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku składam Państwu najserdeczniejsze życzenia sukcesów w życiu prywatnym i zawodowym.

Wioletta Wilimska

Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

AKTUALNOŚCI

BLISKO RYNKU PRACY

Pracownicy Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie przedstawiają znowelizowane przepisy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013 r. poz.674 z późn. zm).

Znowelizowana ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy opiera się na koncepcji **profilowania osób bezrobotnych**. W celu ustalenia profilu pomocy dla osoby bezrobotnej uprawniony pracownik urzędu pracy posługuje się tzw. **kwestionariuszem do profilowania**. Z metodycznego punktu widzenia jest to typowy kwestionariusz wywiadu. Składa się z 24 pytań zamkniętych, do których przyporządkowane zostały możliwe odpowiedzi. Za pomocą *kwestionariusza* badane są dwie zmienne: *oddalenie od rynku pracy (O)* i *gotowość do wejścia lub powrotu na rynek pracy (G)*.

orzeczony stopień niepełnosprawności, czas pozostawania bez pracy, uprawnienia zawodowe, umiejętności, miejsce zamieszkania pod względem oddalenia od potencjalnych miejsc pracy, możliwość dojazdu do pracy, przyczyny utrudniające podjęcie pracy, dostęp do nowoczesnych form komunikowania się z powiatowym urzędem pracy i potencjalnymi pracodawcami. Druga zmienna obejmuje informacje wskazujące na potrzebę i chęć bezrobotnego do podjęcia pracy. Dotyczy one dotychczasowej oraz aktualnej gotowości do współpracy z urzędem pracy, jego zaangażowania w samo-

Odpowiedziom na każde z pytań wchodzących w skład kwestionariusza przypisana została wartość punktowa mieszcząca się w zakresie od 0 do 8 punktów. Jeśli udzielona odpowiedź wskazuje na bardzo wysoki poziom oddalenia bezrobotnego od rynku pracy albo bardzo niski czy wręcz całkowity brak gotowości do powrotu na rynek pracy, system przypisuje jej maksymalną wartość 8 pkt. Wartość „0” przypisywana jest w tych przypadkach, gdy odpowiedź na pytanie wskazuje, że z punktu widzenia danego pytania nic nie przeszkadza w powrocie bezrobotnego na rynek pracy. Nie w każdym przypadku maksymalna liczba punktów wynosi jednak 8. Niektóre pytania mają większą wagę, a inne mniejszą w całościowym wyniku dla poszczególnej zmiennej. W efekcie, po zsumowaniu punktów uzyskanych w odpowiedzi na wszystkie pytania, osoba bezrobotna uzyskuje wynik w postaci dwóch liczb odpowiadających dwóm zmiennym (G, O). Wynik ten przedstawiany jest na wykresie, gdzie jedna zmienna stanowi oś odciętych, a druga rzędnych z zaznaczonymi obszarami obejmującymi dany profil pomocy.

Wspomniana ustawa wprowadziła trzy profile pomocy:

profil I - przewidziany dla osób aktywnych,

profil II - przewidziany dla osób wymagających wsparcia,

profil III - dla osób oddalonych od rynku pracy.

Pytania zadawane w trakcie wywiadu, jednakowe dla wszystkich osób bezrobotnych, pozwalają na ustalenie sytuacji każdego bezrobotnego na

W przypadku pierwszej zmiennej brane są pod uwagę czynniki utrudniające bezrobotnemu wejście lub powrót na rynek pracy. Są to: wiek, płeć, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe, znajomość języków obcych,

dzielne poszukiwanie pracy, powodów rejestracji w urzędzie, gotowości do dostosowania się do wymagań rynku pracy, dyspozycyjności oraz powodów skłaniających do podjęcia pracy.

rynku pracy i jego szans na wejście lub powrót na rynek pracy oraz zaplanowanie odpowiednich działań aktywizacyjnych. Osoba bezrobotna o wysokim potencjale zatrudnieniowym (niski wynik zmiennej O i niski wynik zmiennej G) powinna znaleźć się w profilu pomocy I. W profilu pomocy II znajdzie się osoba bezrobotna, która ma średni wynik w obu zmiennych, natomiast w profilu pomocy III osoba, która ma wysokie wyniki dla obu zmiennych lub bardzo wysoki wynik dla jednej zmiennej i średni wynik dla zmiennej drugiej.

Na zakończenie warto wspomnieć, że ustalenie właściwego profilu pomocy dla bezrobotnego jest ważnym elementem pozwalającym na adekwatne adresowanie wsparcia obejmującego różne usługi i instrumenty rynku pracy. Niebagatelną rolę w procesie profilowania pomocy odgrywa rzetelność i kompletność danych zgromadzonych w karcie rejestracyjnej bezrobotnego, prawdziwość informacji przekazywanych przez bezrobotnego w trakcie wywiadu oraz, co szczególnie istotne, umiejętność interpretowania odpowiedzi i zachowań osoby bezrobotnej przez pracownika urzędu pracy przeprowadzającego wywiad.

Wzmacniając realizację udzielania skutecznej pomocy osobom bezrobotnym w podjęciu pracy, w ustawie zostały wprowadzone też nowe narzędzia dedykowane m.in. osobom wracającym na rynek pracy po urlopie wychowawczym czy osobom młodym do 30. roku życia, wspierające tworzenie miejsc pracy i zatrudnianie bezrobotnych - m.in., bon stażowy lub szkoleniowy, bon na zasiedlenie, refundacja składek na ubezpieczenia społeczne, grant na telepracę. Beneficjenci będą mogli uzyskać świadczenie aktywizacyjne, pożyczkę

na podjęcie działalności gospodarczej lub pożyczkę na utworzenie stanowiska pracy. Ponadto urząd ma możliwość sfinansować koszty szkolenia w ramach trójstronnej umowy szkoleniowej.

Poniżej przedstawiam w ogólnym zarysie wymienione programy.

DLA OSÓB DO 30 ROKU ŻYCIA

- Bon stażowy stanowi gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy.

- Na wniosek bezrobotnego można przyznać bon szkoleniowy stanowiący gwarancję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie. Urząd opłaci koszty, które zostaną poniesione w związku z podjęciem szkolenia po uprawdopodobnieniu przez bezrobotnego podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

- Bon na zasiedlenie może zostać przyznany w związku z podjęciem przez osobę bezrobotną zatrudnienia poza miejscem dotychczasowego zamieszkania, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, jeżeli:

- a. za ich wykonywanie będzie osiągała wynagrodzenie lub przychód w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto miesięcznie oraz z tego tytułu będzie podlegała ubezpieczeniom społecznym,

- b. odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejscowości, w której bezrobotny zamieszka w związku z podjęciem zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej wynosi co najmniej 80 km lub czas dojazdu do tej miejscowości i powrotu do miejsca dotychczasowego zamieszkania środkami transportu zbiorowego przekracza łącznie co najmniej 3 godziny dziennie;

- c. będzie pozostawała w zatrudnieniu lub wykonywała inną pracę zarobkową lub będzie prowadziła działalność gospodarczą przez okres co najmniej 6 miesięcy.

- Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudnienie bezrobotnego (który podejmuje zatrud-

nienie po raz pierwszy) w wysokości nie wyższej niż połowa minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dniu zawarcia umowy.

DLA BEZROBOTNEGO RODZICA DZIECKA DO LAT 6, POWRACAJĄCEGO NA RYNEK PRACY

- Grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy. Grant przysługuje w wysokości do 6-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, pod warunkiem zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres do 12 miesięcy lub przez okres 18 miesięcy w połowie wymiaru czasu pracy.

INNE

- Świadczenia aktywizacyjne mogą być wypłacane:
  - przez 12 miesięcy, jeśli pracodawca zagwarantuje zatrudnienie pracownika na 6 kolejnych miesięcy,
  - przez 18 miesięcy jeżeli pracodawca zatrudni go przez kolejne 9 miesięcy.

- Pożyczki na utworzenie stanowiska pracy: dla firm, niepublicznych szkół i przedszkoli, żłobków, klubów dziecięcych, rolników. Pożyczka będzie wynosiła 6-krotność średniego wynagrodzenia, a czas na jej spłatę wyniesie nie więcej niż 3 lata.

- Trójstronne umowy szkoleniowe (zawierane przez starostę, któremu podlega urząd pracy z pracodawcą i instytucją szkoleniową). W umowie, w której uwzględniono umiejętności lub kompetencje wymagane przez pracodawców od kandydatów do pracy, urząd pracy zobowiązuje się do skierowania na szkolenie i sfinansowania kosztów szkolenia określonej liczby osób bezrobotnych; pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia osób bezrobotnych po zakończeniu szkolenia, a jednostka szkoląca zobowiązuje się do przeprowadzenia szkolenia.

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE

Zgodnie z ideą spółdzielczości członkowie spółdzielni są jej

współwłaścicielami, a każdy kto jest członkiem spółdzielni i otrzyma środki publiczne na działalność w ramach spółdzielni socjalnej jest zobowiązany w niej pracować czyli powinien być zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę.

Zadaniem urzędu pracy jest udzielenie dofinansowania na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej. **Maksymalna wysokość dotacji to czterokrotność przeciętnego wynagrodzenia dla jednego członka założyciela spółdzielni oraz trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia dla jednego członka przystępującego do istniejącej już spółdzielni.**

Z dofinansowania, może skorzystać bezrobotny, który:

- ma ustalony profil pomocy II lub w uzasadnionych przypadkach profil pomocy I,
- w przypadku podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej założonej przez osoby prawne - również profil III.

Bożena Wojtas-Wójcik

Kierownik Referatu Programów Rynku Pracy
Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIA EKONOMII SPOŁECZNEJ 2014

Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej (OSES) - coroczne święto sektora ekonomii społecznej, to wydarzenie wypełnione dyskusjami, spotkaniami i wymianą doświadczeń. Również w tym roku, w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie nie zabrakło ciekawych tematów.

Wydarzenie zainicjowała debata przedstawicieli instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, podczas której zastanawiano się jaki wpływ na rynek pracy ma i może mieć ekonomia społeczna. Próbowano odpowiedzieć na pytanie czy ekonomia społeczna sprostą wyzwaniom jakie przed

pracą stawia globalizacja, demografia, przemiany gospodarcze oraz jaką rolę odgrywa państwo, a jaką społeczeństwo w tworzeniu miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem. Debata była swoistym wstępem do dyskusji i sesji tematycznych VIII OSES, które

podzielono na trzy obszary: polityka, praktyka, wizja.

Pierwsza tura sesji obejmowała zagadnienia związane z zatrudnieniem. Omawiano zapisy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej zakładające zwiększenie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej o 35 tysięcy

nowych miejsc pracy do 2020 roku. Osiągnięcie tego rezultatu zapewne przyczyni się do postrzegania podmiotów ekonomii społecznej jako ważnego elementu na drodze aktywizacji zawodowej oraz dostarczania usług użyteczności publicznej w samorządach. Głównym problemem, nad którym debatowali przedstawiciele różnych szczebli administracji publicznej było jednak wskazanie odpowiedzialności za realizację tego celu. W tej części spotkania poruszano także temat zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Praktycy z różnych sektorów opowiedzieli o swoich doświadczeniach w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, kładąc szczególny nacisk na potrzeby i możliwości aktywizacji zawodowej oraz korzyści pozafinansowe związane z zatrudnianiem niepełnosprawnych. Zastanawiano się także jak będzie wyglądała ekonomia społeczna i rynek pracy za 5, 15 i 30 lat. Wpływ zmian demograficznych, starzenie się społeczeństwa, skala emigracji, pojawianie się nowych zawodów związanych z postępem technologicznym, zmiana form zatrudnienia - to tylko wybrane zagadnienia, o których dyskutowano.

W trakcie drugiej tury sesji poruszano problemy dotyczące współpracy ekonomii społecznej z biznesem. Stabilny zysk, który jest gwarantem rozwoju misji przedsiębiorstwa społecznego powinien opierać się na współpracy z klientem biznesowym i indywidualnym. Przytoczono przykłady nawiązywania stałej współpracy z klientem biznesowym, w ramach warsztatów tworzono również strategię dotarcia do takiego klienta, przytaczając różne doświadczenia pracy z biznesem. Kolejną kwestią, którą wspomniano w trakcie drugiej tury sesji były wartości jakimi kierują się polskie przedsiębiorstwa społeczne.

Czy pracownicy naprawdę mają szansę na włączenie w zarządzanie przedsiębiorstwem, czy są wspierani w przezwyciężaniu swoich słabości związanych z wykluczeniem? Jak przedsiębiorstwo oddziałuje na społeczność lokalną? Udowodniono, że firmy (nie tylko społeczne), które traktują swoich pracowników partnersko, odnoszą sukcesy na rynku. Przedsiębiorstwo społeczne powinno być miejscem, w którym człowiek - pracownik - wspólnota - jest w centrum, jest ważniejszy od zysku.

Kolejny dzień Ogólnopolskich Spotkań wypełniały tematy również związane z pracą. Omówiono założenia reformy urzędów pracy i jej wpływu na sektor ekonomii społecznej. Zastanawiano się czy reforma rzeczywiście pozwoli zwiększyć organizacjom pozarządowym udział w aktywności na rzecz osób o trudnej sytuacji na rynku pracy. Dyskutowano jak powinna wyglądać współpraca pomiędzy NGO, a prywatnymi agencjami zatrudnienia. Skupiono się również na potrzebie edukacji ekonomicznej młodych osób, przedstawiając dobre praktyki skutecznych i innowacyjnych modeli nauczania realizowanych przez różne podmioty m.in.: instytucje naukowe, banki oraz organizacje pozarządowe z nadzieją, że staną się inspiracją do nawiązania współpracy między sektorami ekonomii społecznej i edukacji. Gorącą dyskusję zapoczątkowała natomiast sesja pn. Ekonomia społeczna a wyzwania stojące przed społeczeństwem ponowoczesnym. Debatowano czy ekonomia społeczna oraz nieformalne ruchy społeczne i gospodarcze stanowią skuteczną alternatywę dla ponowoczesnej konsumpcji, czy maksymalizacja konsumpcji jest wystarczającym warunkiem maksymalizacji szczęścia ponowoczesnych społeczeństw, jak wykorzystać prywatne fundusze

na rzecz inkluzji społecznej i tworzenia miejsc pracy dla osób z grup wykluczonych, jaką rolę do odegrania mają w tym kontekście instytucje UE i jak wykorzystać do tego fundusze unijne.

VIII Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej zostały podsumowane podczas sesji plenarnej, zamykającej drugi i ostatni dzień tego wydarzenia. Była to okazja do syntezy tego wszystkiego co prelegenci, paneliści i słuchacze zabierający głos w czasie dyskusji powiedzieli opisując, oceniając i prognozując przyszłość ekonomii społecznej w Polsce.

Warto zaznaczyć, że Ogólnopolskim Spotkaniom Ekonomii Społecznej towarzyszył szereg wydarzeń dodatkowych. Szczególnie ciekawa okazała się tzw. Otwarta Trybuna, która służyła krótkim prezentacjom różnych zjawisk, opinii, dobrych praktyk w obszarze ekonomii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem tematu pracy i zatrudnienia. Zgłoszone tematy dotyczyły trzech kwestii: innowacji, badań oraz praktyki.

Ponadto, w trakcie OSES można było skorzystać z usług doradztwa świadczonych w punktach konsultacyjnych prowadzonych przez instytucje pracujące na rzecz sektora ekonomii społecznej. Można było także zrobić zakupy w przedsiębiorstwach społecznych. Należy podkreślić, że materiały konferencyjne oraz obsługa wydarzenia zostały przygotowane przez podmioty ekonomii społecznej. Szczegółowe relacje z sesji tematycznych można znaleźć na stronie www.ekonomiaspoleczna.pl.

Maria Brzeziak

Inspektor ds. dotacji i wsparcia pomostowego

ROK 2014 W PROJEKCIE „POMOCNA DŁOŃ POD BEZPIECZNYM DACHEM”

We wszystkich 8 projektach dofinansowanych ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy w ramach projektu „Pomocna dłoń pod bezpiecznym dachem” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w roku 2014 trwały intensywne działania inwestycyjne oraz szkoleniowe, mające na celu podniesienie dostępności usług pomocy społecznej dla mieszkańców Małopolski oraz profesjonalizację usług personelu tych placówek. Zapraszamy do zapoznania się z osiągniętymi w 2014 roku rezultatami projektu oraz z planowanymi na 2015 rok działaniami. Przedstawiamy również projekt Domu Pomocy Społecznej w Szczyrzycu - ostatni z prezentowanych na łamach kwartalnika „es.O.es” ośmiu dofinansowanych projektów realizowanych w domach pomocy społecznej.

ZMODERNIZOWANE DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ Z NOWYM SPRZĘTEM

Dla przypomnienia - w wyniku konkursu na projekt inwestycyjno-szkoleniowy w 2012 roku do dofinansowania ze środków szwajcarskich wybranych zostało 8 projektów zgłoszonych przez organy prowadzące **domy pomocy społecznej** na terenie Małopolski. W 2013 r. zawarto umowy o dofinansowanie tych projektów oraz rozpoczęto ich realizację - o zaawansowaniu projektu na koniec 2013 roku można przeczytać w nr 1/2014 „es.O.es”. 2014 rok był drugim, a zarazem ostatnim, rokiem realizacji tych projektów. Roboty budowlane w obrębie kompleksów DPS obejmowały m.in. rozbudowę, modernizację lub adaptację istniejących pomieszczeń na cele mieszkalne, rehabilitacyjno-terapeutyczne lub sanitarne, termomodernizację budynków, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz montaż instalacji przeciwpożarowej, przyzywowej czy monitoringu. W wyniku realizacji działań inwestycyjnych zostanie utworzonych lub zmodernizowanych **2097m²** powierzchni mieszkalnych i powstanie łącznie **160 miejsc pobytu** dla nowych mieszkańców lub miejsc umożliwiających

rozgęszczenie mieszkańców; prawie **1180 m²** pomieszczeń do rehabilitacji medycznej i terapii zajęciowej oraz prawie **3500 m²** innych pomieszczeń. Nowopowstałe oraz zmodernizowane pomieszczenia zostaną odpowiednio wyposażone - zakupionych zostanie **ponad 2050 sztuk** nowego sprzętu lub wyposażenia. W pięciu projektach zrealizowano również działania mające na celu utworzenie parków rekreacyjnych lub modernizację otwartych przestrzeni na terenie placówek o łącznej powierzchni **ponad 8100 m²**. Te wszystkie działania przekładają się na wzrost komfortu i poziomu życia mieszkańców DPS, a także zmniejszają koszty eksploatacyjne w tych placówkach.

Z utworzonego parku rekreacyjnego będą mogli korzystać m.in. mieszkańcy DPS w Szczyrzycu.

PERSONEL Z WYŻSZYMI KWALIFIKACJAMI

Równie intensywne były działania szkoleniowe dedykowane prawie 900 pracownikom domów pomocy społecznej z terenu Małopolski. W dofinansowanych 8 projektach przez cały rok 2014 trwały szkolenia i kursy oraz studia podyplomowe, w ramach których ponad 700 pracowników tych placówek podniosło swoje kompetencje zawodowe m.in. z zakresu pracy z osobami niepełnosprawnymi, nowoczesnych formy terapii zajęciowej i rehabilitacji (metodą McKenziego, Powertex, PNF), technik komunikacji, profilaktyki uzależnień, pierwszej pomocy przedmedycznej, przeciwdziałania agresji i autoagresji, organizacji pracy w DPS. Pracownicy DPS podnieśli również swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w studiach podyplomowych z zakresu gerontologii i geriatry, mediacji, specjalistycznych usług opiekuńczych, zarządzania jednostkami pomocy społecznej oraz superwizji.

W ramach projektu swoje kwalifikacje podnosi personel pielęgniarski z DPS-ów z terenu całego województwa. Dotychczas 106 osób ukończyło kursy kwalifikacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego,

zachowawczego i opieki długoterminowej. W trakcie realizacji są 2 szkolenia specjalizacyjne (w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego i zachowawczego), w których biorą udział 44 pielęgniarki, a finał w postaci egzaminu państwowego zaplanowany jest na wiosnę 2015 r. Trwają przygotowania do uruchomienia kolejnego kursu kwalifikacyjnego dla 35 osób.

Wiele korzyści z tego tytułu uzyskały placówki w których pracuje personel pielęgniarstwa podnoszący swoje kwalifikacje w ramach projektu, bo oprócz świetnie wykształconego personelu placówki te otrzymają niezbędny sprzęt medyczny (m.in. aparaty EKG, defibrylatory, aparaty do sztucznego oddychania oraz resuscytacji pacjentów czy stanowiska do pobierania krwi) oraz indywidualne zestawy pielęgniarstwa.

Z tej formy skorzysta ponad **40 placówek** oraz prawie **150 pielęgniarek**.

NOWE WYZWANIA W ROKU 2015

W zakresie dotychczas prowadzonych działań projektu, wśród pracowników DPS zidentyfikowano potrzebę dalszego rozwijania kompetencji oraz chęć wymiany doświadczeń z krajowymi i zagranicznymi instytucjami, które mogą stanowić przykład do naśladowania pod względem zarządzania i funkcjonowania placówki. Odpowiedzią na te potrzeby będzie zagraniczna wizyta studyjna mająca na celu zapoznanie **60 osób**, w tym pracowników DPS i organów prowadzących, z systemem pomocy społecznej w Szwajcarii i funkcjonowaniem domów opieki społecznej w tym kraju.

W 2015 r. zamierzamy realizować w ramach projektu kilka działań dodatkowych dedykowanych zarówno domom pomocy społecznej, jak również placówkom opiekuńczo-wychowawczym - szerzej o nich w kolejnym numerze.

**Piotr Maurek
Ewelina Kubacka**

Projekt „Pomocna dłoń pod bezpiecznym dachem”

www.sppw.rops.krakow.pl

POMOCNA DŁOŃ
POD BEZPIECZNYM DACHEM

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

W SZCZYRZYCU

TYTUŁ PROJEKTU: DPS Szczyrzyc - poszerzenie, wzrost jakości usług poprzez rozbudowę, szkolenia pracowników.

BENEFICJENT: Powiat Limanowski

PLACÓWKA OBJĘTA PROJEKTEM:

Dom Pomocy Społecznej w Szczyrzycu

Szczyrzyc 182

34-623 Szczyrzyc

tel.: 18 332-02-66

e-mail: dps.szczyrzyc@onet.pl

WARTOŚĆ PROJEKTU: 3 918 659,72 PLN

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTU: 2 466 404,43 PLN / 680 800,60 CHF

OPIS PROJEKTU:

DZIAŁANIA INWESTYCYJNE

Przedmiotem projektu jest rozbudowa istniejącego budynku DPS poprzez dobudowę budynku pełniącego funkcję łącznika między istniejącym obiektem a nowym budynkiem mieszkalnym powstającym w całości ze środków Powiatu Limanowskiego. W ramach projektu powstał podpiwniczony 3-kondygnacyjny budynek łącznika, w którym na parterze zlokalizowana będzie jadalnia, stanowisko recepcyjne, poczekalnia, węzeł sanitarny oraz sala rehabilitacyjna z zapleczem do ćwiczeń indywidualnych oraz boksem do masażu i stanowiskiem do elektro- i światłolecznictwa. Na pierwszym piętrze będzie się znajdowała biblioteka oraz sala do terapii zajęciowej, a przy niej pomieszczenie stanowiące magazyn sprzętu oraz zaplecze sanitarne. Zostanie zakupione również wyposażenie, m.in. meble i wyposażenie do biblioteki, jadalni, sali terapii zajęciowej oraz sali rehabilitacyjnej - w tym urządzenie do elektroterapii i laser. Działania inwestycyjne obejmują także budowę dróg wewnętrznych i chodników oraz urządzenie dla pensjonariuszy ogrodu z elementami małej architektury.

W wyniku realizacji projektu powstanie łącznie:

- 56 m² pomieszczeń do rehabilitacji medycznej;
- 178 m² pomieszczeń do terapii zajęciowej;
- 584 m² zmodernizowanych lub utworzonych innych pomieszczeń DPS;
- 1531 m² parku rekreacyjnego przy DPS.

Równoległe z realizacją projektu, Beneficjent realizuje działania inwestycyjne finansowane ze środków własnych polegające na budowie nowego pawilonu mieszkalnego dla 57 osób.

DZIAŁANIA SZKOLENIOWE

Personel placówki zwiększył swoje kompetencje m.in. w następujących dziedzinach:

1. praca z osobami niepełnosprawnymi umysłowo;
2. walka ze stresem;
3. nowoczesne formy terapii zajęciowej;
4. pierwsza pomoc przedmedyczna;
5. techniki komunikowania z grupą docelową;
6. rehabilitacja geriatryczna, w tym techniki PNF;
7. zarządzanie jednostkami pomocy społecznej (specjalizacja).

Łącznie w szkoleniach weźmie udział 32 pracowników Domu Pomocy Społecznej w Szczyrzycu.

EKONOMIA SPOŁECZNA POD UCZELNIAŃ „STRZECHĄ”

W dniach 17-22 listopada 2014 już po raz piąty studenci małopolskich uczelni mieli okazję nieco lepiej zrozumieć czym jest ekonomia społeczna. Odbył się bowiem V Tydzień Ekonomii Społecznej - wydarzenie dedykowane właśnie tej grupie ludzi, którzy być może zwiążą swe przyszłe losy z gospodarką społeczną.

Tydzień Ekonomii Społecznej to cykl spotkań z przedsiębiorcami społecznymi, animatorami lokalnych inicjatyw, to warsztaty, seminaria, dyskusyjne kluby filmowe. W tym roku to również interaktywne gry pozwalające na symulację sytuacji występujących w podmiotach ekonomii społecznej - inwestowanie w dobra społeczne przy zachowaniu płynności finansowej organizacji, zarządzanie czasem w sytuacjach kryzysowych, negocjacje i problemy komunikacyjne z przedstawicielami biznesu i instytucji publicznych. Nowym elementem w stosunku do wcześniejszych edycji Tygodnia ES były też wyjazdowe wizyty studyjne do przedsiębiorstwach społecznych w Małopolsce.

Jak co roku, Tydzień ES rozpoczęła debata oksfordzka przygotowana przez członków Koła Naukowego - studentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Kontrowersyjny temat, który przyciągnął aż 170 uczestników brzmiał: „Corpo vs. Przedsiębiorstwo społeczne. Ta izba twierdzi, że gwarancję prawdziwej kariery zawodowej daje praca w przedsiębiorstwie społecznym, a nie w korporacji”. Dyskusja początkowo krążyła wokół definicji kariery, którą zwolennicy tezy próbowali rozszerzyć poza twarde wskaźniki mówiące o możliwości awansu

i wysokości zarobków, do takich wartości jak czynienie dobra, samorealizacja i samostanowienie. Podpierali swe argumenty znaną wszystkim zasadą gradacji potrzeb układającą się w *piramidę Masłowa*, w której to właśnie samorealizacja jest na szczycie ludzkich dążeń. Przeciwnicy tezy wykorzystali ten tok myślenia podkreślając, że na *komfort* realizacji wyższych wartości mogą sobie pozwolić jednostki, które zaspokoili podstawowe potrzeby, takie jak żywnienie, ubiór i mieszkanie, a na nie można zarobić, zwłaszcza będąc na studiach, jednak w korporacji, a nie w przedsiębiorstwie społecznym. Pomimo tego, że podczas debaty dużo było dygresji nt. celów społecznych, jakie realizują zarówno przedsiębiorstwa społeczne (zwolennicy tezy) jak i korporacje (liberalne skrzydło starcia), dyskusja była ciekawa i wywołująca żywą reakcję z sali. Publiczność zadecydowała, że to przeciwnicy tezy byli bardziej przekonujący - to praca w korporacji, przynajmniej na starcie ścieżki zawodowej, jawi się jako miejsce, w którym kariera nabiera kierunku i rozpędu.

Poza warsztatami i seminariami, które jak co roku są ofertą dla studentów poznających dopiero zagadnienia ekonomii społecznej, w tym roku młodzież wybrała się do spółdzielni socjalnych by *od zaplecza* zapoznać się z działalnością tego typu przedsięwzięć. Wizyty studyjne zorganizowane zostały w taki sposób, aby studenci mogli porozmawiać zarówno z kadrą menadżerską, jak i *zwykłymi* pracownikami. Zwiedzane były przedsiębiorstwa społeczne działające na rzecz

społeczności lokalnej - zajmujące się dożywianiem dzieci w szkołach oraz osób starych i niepełnych, promujące miejscowość poprzez wyrób i sprzedaż lokalnych produktów rzemieślniczych, artystycznych i kulinarnych lub oferujące atrakcyjny wypoczynek w małych miejscowościach. Pomysł na tegoroczny Tydzień ES to również interaktywne gry połączone z krótkimi warsztatami. Na czterech uczelniach odbyły się rozgrywki Chłopskiej Ekonomii Społecznej zwieńczone rozgrywkami międzyuczelnianymi. Chłopska Ekonomia Społeczna jest rozbudowaną wersją gry opracowanej przez Małopolski Instytut Kultury - Chłopskiej Szkoły Biznesu, w której dwuosobowe drużyny dążą do maksymalizacji zysku poprzez produkcję, wymianę barterową i handel.

W sumie, w V Tygodniu ES wzięło udział blisko 700 studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego oraz Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, zamieszcowo natomiast warsztaty i seminaria zorganizowane zostały w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych w Nowym Sączu, Nowym Targu i Tarnowie.

Dziękujemy wszystkim wymienionym uczelniom za zaangażowanie i współpracę przy tegorocznym przedsięwzięciu.

Marta Bohdziewicz-Lulewicz

Konsultant ds. współpracy z podmiotami ekonomii społecznej

DOBRE PRAKTYKI

TARGI - POWRÓT DO PRZYSZŁOŚCI

Pojęcie czasu, w którym firma może sobie pozwolić na brak promocji, czyli na urlop od prowadzenia działalności marketingowej jest pojęciem irracjonalnym, często stosowanym w czasie szukania oszczędności. Nawet najbardziej ugruntowane marki o stabilnej pozycji na rynku nie przestają zabiegać o lojalność klientów, inwestując w działania marketingowe. Ten proces wymaga od przedsiębiorstwa stworzenia czegoś więcej niż tylko wyprodukowania dobrego produktu, po atrakcyjnej cenie i dostępnego dla docelowych nabywców.

Po okresie fascynacji internetem, w połowie ubiegłej dekady, i teraz gdy wciąż dominuje komunikacja elektroniczna, w gąszczu potrzeb, motywacji i dążeń konsumentów, marketing coraz częściej zaczyna wymagać powrotu do bardziej tradycyjnych technik promocyjnych, a kontakty bezpośrednie przedsiębiorców z klientami zyskują szczególne znaczenie. Zwłaszcza w trudnych gospodarczo czasach nie do zastąpienia może okazać się *osobista* komunikacja z obecnymi i potencjalnymi klientami, a tradycyjna wiedza na temat możliwości wykorzystania instrumentów marketingu i komunikacji w biznesie - na powrót pchnie przedsiębiorstwa na stoiska targowe, koncentrując się na dwóch obszarach komunikacji marketingowej - sprzedaży i działaniach promocyjnych. Atutem targów jest formuła *face to face*, pozwalająca na bezpośredni kontakt wystawców z nabywcami, a korzyści z targów - dwustronne. Zwiedzający w jednym czasie i miejscu mogą zapoznać się i porównać pełną gamę produktów, nawiązać bezpośredni kontakt z przedstawicielami firm, uzyskać informację o inwestycjach i innowacjach. Wystawcy - dotrzeć do nowego grona potencjalnych klientów, umocnić swoją obecność na rynku, nawiązać kontakty biznesowe,

porównać swoją ofertę z konkurencją, poznać oczekiwania i potrzeby klientów oraz pozyskać ich lojalność. Targi to właściwie jedyne miejsce, w którym użytkownik może przetestować dany produkt, spotkać się jednocześnie z jego producentem i innymi użytkownikami, poznać ich opinie, wysłuchać rad fachowców. Używając skrótu myślowego - są jedynym marketingowym narzędziem, które angażuje wszystkie zmysły odbiorcy. Zwiedzający ogląda, czyta, słucha, dotyka, smakuje i wącha. Żadna inna forma promocji nie daje takich możliwości. W dodatku wszystko odbywa się w atmosferze święta, w trakcie rozmów, spotkań, także nieformalnych, coraz częściej również w niecodziennej aurze.

O tym, że taka forma jest skuteczna, świadczy m.in. to, że w cieniu krakowskich Sukiennic, jako element budowania wizerunku i pozycji na rynku przedsiębiorstwa społeczne Małopolski prezentują swoją ofertę usługowo-produktową. Meritum tych targów jest stworzenie platformy skutecznego biznesu dla kręgu przedsiębiorstw, których ideą jest z jednej strony tworzenie miejsc pracy dla osób społecznie wykluczonych, walczących o swoją samodzielność życiową i zawodową, a z drugiej - dawanie klientom szansy dokonywania ważnych

społecznie działań przez kupowanie produktów i usług ekonomii społecznej. Platformy służącej wymianie ofert, wiedzy, doświadczeń, kontaktów, służącej budowaniu wizerunku firm, których obecność na imprezie wystawienniczej jest formą aktywizacji ale też budowania rynku oraz, być może, wyznaczania trendu w branżach. Do pobudzenia tego trendu swoją cegiełką dokłada także impreza towarzysząca, która przyciąga Małopolan, turystów oraz media.

Co roku Targi Ekonomii Społecznej spotykają się pod jednym niebem na płycie krakowskiego Rynku Głównego z Ogólnopolskimi Dniami Integracji „Zwycięzać Mimo Wszystko” i Festiwałem Zaczarowanej Piosenki im. Marka Grechuty. Od kilku lat spotkania sektora ekonomii społecznej zajmują jedną z najważniejszych pozycji w majowym kalendarzu małopolskich firm społecznych. Niecodzienne dla imprezy targowej miejsce i festiwalowa

aura sprzyja spotkaniom z klientami, partnerami biznesowymi i stwarza okazję do integracji, zapoznania ze specyfiką sektora ekonomii społecznej, wykorzystania trendu, (który z braku wiedzy i olbrzymiej luki w edukacji targowej wciąż u nas raczkuje) w postaci tworzenia się w czasie trwania targów tzw. tymczasowych klastrów (temporary cluster), umożliwiających dzielenie się wiedzą oraz stanowiących istotny czynnik w procesie dyfuzji innowacji.

W związku z przewidywanym kryzysem na rynku reklamy, której coraz trudniej rywalizować z promocją w internecie, coraz głośniej mówi się o tym, że marketing na nowo odkrywa targi, których paradoksalnie największym atutem staje się ich tradycjonalizm. Umożliwianie kontaktów i nawiązywanie relacji, które nie ograniczają się do wiadomości przesyłanych za pomocą poczty elektronicznej oferuje spore możliwości marketingowe, wciąż do wykorzystania.

Iwona Hirsch-Chojnacka

Koordinator ds. Promocji

EKONOMIA SPOŁECZNA - W TO MI GRAJ!

Co łączy XVIII-wieczny Andrychów ze współczesnym pojęciem ekonomii społecznej? Z pozoru niewiele, ale dzięki grze opracowanej przez Małopolski Instytut Kultury i rozpowszechnianej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I uczniowie małopolskich szkół już trzeci rok z rzędu mogli wziąć udział w międzyszkolnych rozgrywkach „Chłopskiej Szkoły Biznesu”.

ANDRYCHOWSKA INSPIRACJA

Jak czytamy na stronie internetowej Małopolskiego Instytutu Kultury,

pomysłodawcy planszowej gry ekonomicznej „Chłopska Szkoła Biznesu” - „wszystko zaczęło się w XVIII wieku,

w niewielkiej miejscowości Andrychów i sąsiadujących z nią wsiach”. Mieszkający w tych okolicach chłopci pańszczyźniani

wyspecjalizowali się w produkcji drelichu, czyli Inianego, wytrzymałego płótna, którym handlowali z kupcami z najdalszych zakątków Europy i nie tylko. Aby było to możliwe andrychowscy chłopci zakładali tak zwane kolegacje - przedsiębiorstwa handlowe z własnym kapitałem, organizacją i wykwalifikowanymi pracownikami, zrzeszające kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu współników, którzy dzielili się pracą i kosztami. Tak też Andrychów stał się ośrodkiem o najrozleglejszych wówczas w Polsce kontaktach handlowych. Właśnie te realia stanowią kanwę dynamicznej, wciągającej i emocjonującej rozgrywki, w której uczestniczyć może od 12 do 30 graczy powyżej 12 roku życia. Gracze wcielają się w role andrychowskich przedsiębiorców: piekarzy, tkaczy i kowali. Ich zadaniem jest zgromadzenie jak największego majątku poprzez produkcję towarów, handel na jarmarku oraz organizację zagranicznych wypraw handlowych.

W podstawowej wersji gry do zwycięstwa wystarczy zgromadzić jak największy majątek. Prawdziwa zabawa zaczyna się dopiero, gdy zdecydujemy się skorzystać ze specjalnie stworzonej nakładki prezentującej na czym tak naprawdę polega ekonomia społeczna i jak działają przedsiębiorstwa społeczne.

CHŁOPSKA EKONOMIA SPOŁECZNA

Chłopska Ekonomia Społeczna (CES) to, opracowany w 2012 roku, dodatek do „Chłopskiej Szkoły Biznesu”, który umożliwia realizowanie warsztatów edukacyjnych i zajęć łączących przyjemne z pożytecznym - wprowadzających w tematykę ekonomii społecznej oraz społecznej odpowiedzialności biznesu. Podczas rozgrywki z wykorzystaniem dodatkowej planszy uczestnicy,

oprócz działań zawartych w wersji klasycznej, których celem jest wyłącznie zarabianie pieniędzy i dążenie do jak największego zysku związanej kolegacji, poznają drugą stronę przedsiębiorczości społecznej, to znaczy aktywną działalność na rzecz lokalnej społeczności. Tym razem, aby wygrać gracze nie tylko muszą zgromadzić jak największy majątek, ale także powinni dążyć do ufundowania jak największej ilości obiektów użyteczności publicznej takich jak np. szpital miejski czy orkiestra dęta. W ten sposób pieniądze zarobione na działalności gospodarczej, handlu i wyprawach zagranicznych inwestowane są w dobra wspólne. Uczestnicy gry za każdą dokonaną fundację otrzymują określoną liczbę punktów, a zwycięstwo przyznane jest tej spółce, która w trakcie rozgrywki zgromadzi najwięcej punktów.

MIĘDZYSZKOLNE ROZGRYWKI AD 2014

W ramach projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie już po raz trzeci zorganizowano cykl edukacyjny dla małopolskich uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Akcję rozpoczęto w marcu 2014 roku, a jej uwieńczeniem był finał

rozgrywek międzyszkolnych „Chłopska Szkoła Biznesu - edycja III”, który odbył się 22 maja 2014 roku w Krakowie przy ulicy Szlak 65.

Pracownicy ROPS w Krakowie w ramach rozgrywek odwiedzili 23 małopolskie szkoły, a w grze „Chłopska Ekonomia Społeczna” udział wzięło ponad 530 uczniów. Rozgrywki poprzedzone były każdorazowo projekcją 30-minutowego filmu oraz dyskusją na temat ekonomii społecznej. W filmie zawarte były m.in. krótkie wywiady z przedstawicielami przedsiębiorstw społecznych, a następująca po materiale filmowym rozmowa miała na celu rozwianie wszelkich wątpliwości młodzieży na temat często nowego dla nich pojęcia ekonomii społecznej. Niekiedy okazywało się, że uczniowie mieli doświadczenie w wolontariacie na rzecz przedsiębiorstw społecznych i chętnie dzielili się swoimi wrażeniami z rówieśnikami. Wreszcie każdy z uczniów mógł wcielić się w rolę andrychowskiego kupca, aby w praktyce zastosować świeżo nabytą wiedzę w temacie ekonomii społecznej. W wyniku przeprowadzonych rozgrywek wyłoniono 46 finalistów, którzy wraz z opiekunami zostali zaproszeni

do Krakowa na międzyszkolny finał turnieju gry „Chłopska Szkoła Biznesu - edycja III”. W ramach finału zostały zaprezentowane przykłady funkcjonowania alternatywnych pomysłów na działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa społecznego, a kluczowym jego punktem były dwie tury rozgrywek. W ten sposób wyłoniona została finałowa trójka:

1. Zespół Szkół im. prof. Jana Zdzisława Włodka w Dąbrowicy reprezentowany przez Pawła Grandysa i Szymona Biernata.
2. Technikum nr 3 w Nowym Sączu, którego przedstawicielkami były Barbara Pajak oraz Sabina Obrzut.
3. XV Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej Curie w Krakowie

reprezentowane przez Martynę Bielecką i Julię Zabrzyską.

Wszyscy uczestnicy rozgrywek zostali nagrodzeni - każda szkoła otrzymała dyplom potwierdzający uczestnictwo w turnieju oraz nagrodę w postaci planszowej gry ekonomicznej. Finałiści otrzymali dodatkowo nagrody rzeczowe - tablety, smartfony oraz słuchawki. Po finale do nauczycieli, którzy zaangażowali się rozgrywki zostały rozesłane ankiety, z których jednoznacznie wynika, że uczniowie i szkoły są zainteresowane tematyką ekonomii społecznej, a niektórzy z nich uczestniczyli w podobnych akcjach. Według nauczycieli proponowana forma zajęć edukacyjnych połączonych z zabawą jest dobrą alternatywą lekcji przedsiębiorczości dla tej grupy wiekowej.

Najbardziej istotne jest to, że przeprowadzona akcja podniosła świadomość uczniów odnośnie ekonomii społecznej, nauczycielom dostarczyła nowych narzędzi do prowadzenia ciekawych i pożytecznych zajęć, a szkoły wyrażają chęć udziału w kolejnych tego typu turniejach. Nie ma lepszego sposobu wyłonienia młodych liderów ekonomii społecznej niż zaszczepienie w nich idei przedsiębiorczości społecznej poprzez świetną zabawę jaką bez wątplenia jest „Chłopska Szkoła Biznesu”.

Opracowanie na podstawie
csb.mik.krakow.pl

Ewelina Kubacka
Inspektor do spraw informacji

KONKURS

MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2014

2 października podczas uroczystej Gali w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie poznaliśmy laureatów konkursu Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej 2014. Tegorocznym zwycięzcą jest Przedsiębiorstwo Społeczne **OGNIKO Sp. z o. o.**

Ideą konkursu jest nagradzanie przedsiębiorstw społecznych, które prowadzą działalność gospodarczą, odnoszą sukces komercyjny, ale wypracowane zyski przeznaczają na cele społeczne, zgodne z ich misją.

Przedsiębiorstwa społeczne funkcjonują w Polsce w różnych formach organizacyjnych, dlatego w konkursie mogą wziąć udział:

- organizacje pozarządowe oraz kościelne jednostki organizacyjne prowadzące działalność gospodarczą,
- spółdzielnie inwalidów i niewidomych,
- spółdzielnie socjalne,
- spółdzielnie pracy,
- spółki kapitałowe, które w umowie, statucie lub akcie założycielskim mają zapis o prowadzeniu działalności w celach społecznych i przeznaczeniu całego zysku na cele społeczne.

Oprócz firm społecznych w konkursie nagradzane są również podmioty wspierające sektor ekonomii społecznej: jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty) oraz tradycyjne przedsiębiorstwa. Aby wziąć udział w konkursie muszą być one rekomendowane przez dowolny podmiot ekonomii społecznej.

małopolski
lider
przedsiębiorczości
społecznej
2014

IV EDYCJA KONKURSU

Konkurs jest imprezą corocznie organizowaną przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I finansowanego ze środków Unii Europejskiej (PO KL, Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej). W ramach tegorocznej, czwartej już edycji konkursu, wpłynęło 48 zgłoszeń. Szesnaście podmiotów walczyło o tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej 2014, a siedem o Debiut Roku. Złożono też czternaście rekomendacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz jedenaście dla przedsiębiorstw wspierających rozwój ekonomii społecznej w Małopolsce.

ZWYCIĘZCY

Nagroda główna - 25 000 zł, statuetka oraz tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej 2014 trafiła do Przedsiębiorstwa Społecznego OGNIKO, które Kapituła konkursu nagrodziła za tworzenie trwałych i stabilnych miejsc pracy dostosowanych do możliwości i potrzeb osób wykluczonych społecznie oraz za ciągłe poszukiwanie nowych, coraz lepszych rozwiązań służących aktywizacji tych osób.

Wyróżnienie w kategorii głównej otrzymała Spółdzielnia Pracy Wytwórnia Sprzętu Elektroenergetycznego AKTYWIZACJA z Krakowa za odnoszone od lat sukcesy rynkowe oraz stworzenie trwałych miejsc pracy.

W tym roku po raz drugi Kapituła Konkursu przyznała też nagrodę dla jednej z młodych firm społecznych w kategorii DEBIUT 2014. Zwycięzcą w tej kategorii została Spółdzielnia Socjalna „Enter@” z Gorlic za innowacyjne metody aktywizacji lokalnej społeczności. Spółdzielnia otrzymała nagrodę pieniężną w wysokości 5 000 zł.

W kategorii jednostka samorządu terytorialnego wspierająca rozwój ekonomii społecznej w Małopolsce zwyciężyła Gmina Rabka-Zdrój rekomendowana przez Rabczańską Spółdzielnię Socjalną DZIEWIĘĆSIŁ za stworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla długotrwale bezrobotnych mieszkańców. Natomiast w kategorii przedsiębiorstwo wspierające rozwój ekonomii społecznej w Małopolsce Kapituła konkursu przyznała dwie równorzędne nagrody dla: Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Zespołu Elektrowni Wodnych Niedzica Spółka Akcyjna. Uniwersytet

Papieski rekomendowała Spółdzielnia Socjalna RÓWNOŚĆ za promocję spółdzielczości społecznej obejmującą m.in. włączenie działającej na terenie uniwersytetu spółdzielni w proces dydaktyczny prowadzony na uczelni. Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica Spółka Akcyjna rekomendowały dwie spółdzielnie socjalne: WIATR WODA oraz WW2 za szerokie wsparcie lokalnych podmiotów ekonomii społecznej oraz podejmowanie wspólnie z nimi inicjatyw społecznych. Podmioty rekomendujące otrzymały bony o wartości 300 zł.

Po raz pierwszy w historii konkursu nagrodę publiczności przyznali internauci. W plebiscycie internetowym wzięło udział osiem firm - finalistów konkursu, na których można było głosować za pośrednictwem strony internetowej. Najwięcej głosów zdobyła Wytwórnia Sprzętu Elektroenergetycznego AKTYWIZACJA Spółdzielnia Pracy.

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu odbyło się podczas gali 2 października w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie. Nagrody laureatom wręczali Minister Pracy i Polityki Społecznej - Władysław Kosiniak-Kamysz, Marszałek Województwa Małopolskiego - Marek Sowa, Przewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego - Kazimierz Barczyk, posłanka Elżbieta Achinger, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie - Wioletta Wilimska i Wicedyrektor ROPS w Krakowie - Rafał Barański, a także przedstawiciele sponsorów: Adam Dudek - Prezes Banku Spółdzielczego w Limanowej oraz Janusz Paszkowski - Prezes Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy.

Nagrodę pieniężną dla zwycięzcy - 25 000 zł po raz czwarty ufundował Bank Spółdzielczy w Limanowej. Nagrodę pieniężną w kategorii „Debiut 2014” - 5 000 zł ufundował Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy.

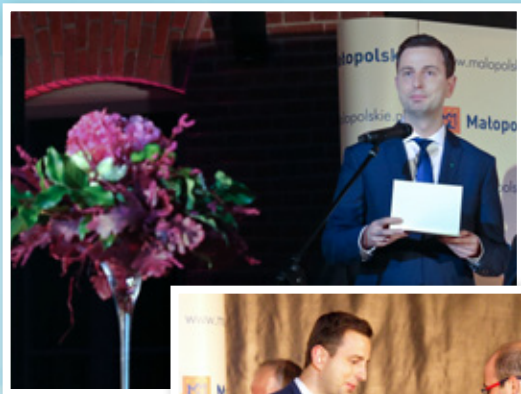
Galę uświetnił występ „Sokół Orkestar” oraz Patrycji Nocuń - laureatki tegorocznej edycji Festiwalu Zaczarowanej Piosenki im. Marka Grechuty.

Patronat nad konkursem objął Marek Sowa - Marszałek Województwa Małopolskiego oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu i Business Centre Club Łoża Małopolska. Patroni medialni to Dziennik Polski, Radio Kraków i portal ekonomia-spoeczna.pl

LAUREACI KONKURSU

KATEGORIA GŁÓWNA - MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2014

Zwycięzca: PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE OGNISKO Sp. z o. o.

Spółka powstała w 2007 roku z inicjatywy Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół "Ognisko", aby łączyć w sobie cechy przedsiębiorczości poprzez prowadzenie działalności gospodarczej z realizacją celów społecznych. Głównym celem działania firmy jest tworzenie oraz utrzymanie miejsc pracy dostosowanych do możliwości i potrzeb dorosłych osób niepełnosprawnych, chorych psychicznie czy długotrwale bezrobotnych. Działalność przedsiębiorstwa daje osobom niepełnosprawnym szansę zaistnienia na rynku pracy i zapewnia długoterminowe wsparcie w zatrudnieniu. Obecnie 50% pracowników OGNISKA to osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Usługi świadczone przez przedsiębiorstwo obejmują: utrzymywanie czystości obiektów, prowadzenie lokalu gastronomicznego - Bar „Przy Ognisku” na ul. Prądnickiej w Krakowie, usługi cateringowe.

www.ognisko.net.pl

I wyróżnienie: WYTWÓRNIA SPRZĘTU ELEKTROENERGETYCZNEGO AKTYWIZACJA SPÓŁDZIELNIA PRACY

Spółdzielnia założona w 1958 roku w Krakowie. Od początku działalności pracowało w niej łącznie ponad 1300 osób, obecnie zatrudnia 36 osób. Spółdzielnia produkuje sprzęt ochronny dla prac przy urządzeniach elektroenergetycznych, a także sprzęt p-poż, bhp, tablice informacyjne. Jest największym producentem i dystrybutorem tego typu sprzętu w Polsce. Jej wyroby spełniają normy europejskie, wiele z nich zostało nagrodzonych na międzynarodowych targach. Spółdzielnia posiada 17 opatentowanych wyrobów, które są dziełem pracowników spółdzielni. Najnowsza inwestycja spółdzielni to nowoczesny kompleks biurowo-laboratoryjno-magazynowy. 90% załogi to członkowie spółdzielni.

www.aktywizacja.pl

LAUREACI KONKURSU

KATEGORIA: DEBIUT 2014

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ENTER@

Jest to spółdzielnia socjalna osób fizycznych działająca w branży edukacyjno-szkoleniowej. Pomysł na firmę zrodził się z połączenia pięciu różnych pasji jej członkiń, których wspólnym mianownikiem było dzielenie się swoimi doświadczeniami z innymi. ENTER@ prowadzi działania społeczne skierowane do społeczności lokalnej, przede wszystkim do seniorów, osób niepełnosprawnych i bezrobotnych, m.in. prowadzi Klub ENTER, gdzie odbywają się warsztaty aktywizujące, cykliczne spotkania z kulturą oraz autorski program „Sport Makers”, który ma na celu upowszechnianie wolontariatu sportowego, jako formy aktywizacji i integracji międzypokoleniowej. W ofercie spółdzielni znajdują się m.in. kursy językowe, obsługi komputera, doradztwo zawodowe i psychologiczne, szkolenia umiejętności miękkich oraz warsztaty aktywności ruchowej i zdrowia.

www.enter.org.pl

KATEGORIA: PRZEDSIĘBIORSTWO WSPIERAJĄCE ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ W MAŁOPOLSCE

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

www.upjp2.edu.pl

Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica Spółka Akcyjna

www.zzw-niedzica.com.pl

KATEGORIA: JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WSPIERAJĄCA ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ W MAŁOPOLSCE

Gmina Rabka-Zdrój

www.rabka.pl

KATEGORIA: NAGRODA PUBLICZNOŚCI

Wytwórnia Sprzętu Elektroenergetycznego AKTYWIZACJA Spółdzielnia Pracy

www.aktzywizacja.pl

SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ (KPRES)

12 sierpnia 2014 roku Rada ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Tym samym wszedł w życie kluczowy dokument dla przedsiębiorczości społecznej w Polsce, który wyznacza kierunki rozwoju sektora.

Program został wypracowany przez Grupę ds. Strategicznych Działań w ramach Zespołu ds. Rozwiązań Systemowych w Zakresie Ekonomii Społecznej, pod przewodnictwem Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Ogłoszenie Programu poprzedziły również szerokie konsultacje społeczne i uzgodnienia międzyresortowe.

KPRES adresowany jest przede wszystkim do instytucji publicznych tworzących i realizujących polityki publiczne, jak również do podmiotów ekonomii społecznej.

Głównym celem KPRES jest, aby w 2020 roku ekonomia społeczna stała się istotnym czynnikiem wzrostu zatrudnienia, spójności oraz rozwoju społecznego. Realizacja programu do końca 2020 r. ma przyczynić się do powstania m.in. 35 tys. nowych miejsc pracy - w szczególności dla osób pochodzących z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Rozwój ekonomii społecznej w rozumieniu dokumentu opiera się na trzech filarach:

- politycznym (tworzenie przyjaznego klimatu dla ekonomii społecznej po stronie administracji publicznej - wiąże się to m.in. z odpowiedzialnymi społecznie zamówieniami publicznymi),

- społecznym (uruchomienie potencjału społecznego, wzmacnianie więzi i aktywności społecznych),
- przedsiębiorczym (wzmocnienie rynkowej pozycji i kompetencji biznesowych przedsiębiorstw społecznych).

Wśród kwestii kluczowych dla rozwoju sektora wskazane zostało zapewnienie dostępu do zwrotnych i bezzwrotnych mechanizmów finansowania, wysokiej jakości infrastruktury wsparcia, uporządkowanie kwestii definicyjnych i prawnych, jak i zapewnienie dostępu do edukacji w zakresie ekonomii społecznej, rozumianej możliwie najszerszej, dedykowanej różnym grupom odbiorców (takich jak dzieci i młodzież, przedstawiciele władz, administracji publicznej, biznesu, przedsiębiorcy społeczni, itp.).

Autorzy KPRES podkreślają również, że istotnym czynnikiem funkcjonowania odpowiedzialnej wspólnoty jest zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych, co wzmocni te podmioty i zwiększy zaangażowanie lokalnej wspólnoty w realizację polityk publicznych. Niezbędne jest również budowanie sieci i powiązań kooperacyjnych na poziomie ponadlokalnym, czemu służyć mają m.in. klastry, partnerstwa, franczyza społeczna. Nawiązywanie trwałych, stabilnych więzi gospodarczych

wpłyne pozytywnie na konkurencyjność sektora.

Przyjęcie KPRES jest jednym z warunków spełnienia przez Polskę założeń ex ante w perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Uruchomienie funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi 2014-2020 będzie uzależnione od zapewnienia określonych warunków wyjściowych, umożliwiających efektywną realizację programów współfinansowanych ze środków europejskich.

Przyjęty przez rząd Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej stanowi szansę na skoordynowany rozwój ekonomii społecznej. Przyjęcie tego strategicznego dokumentu z pewnością ułatwi wdrażanie i realizację działań na rzecz rozwoju sektora ES nie tylko w skali kraju, ale i regionów.

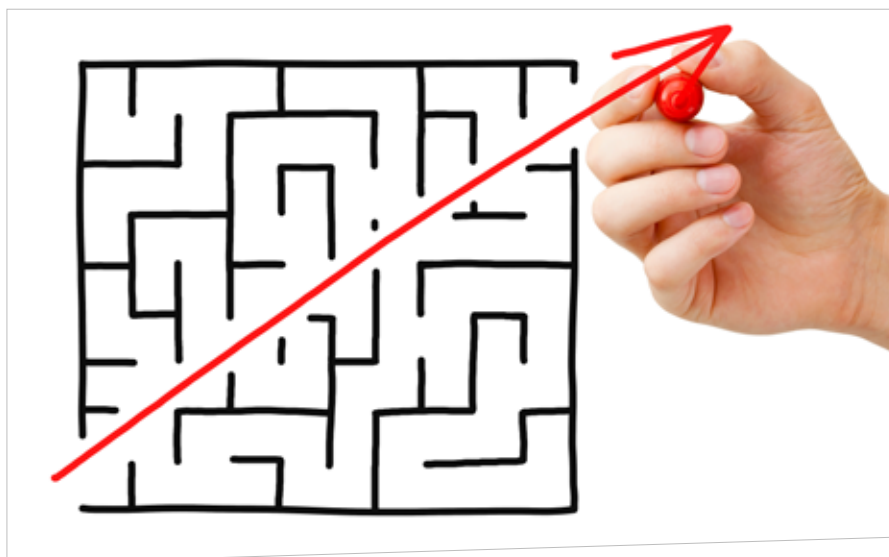
EKONOMIA SPOŁECZNA W REGIONACH

Jednym z priorytetów KPRES jest włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym. W regionach KPRES przewiduje następujące zadania:

- **Włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województw** w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których możliwy jest regionalny rozwój ekonomii społecznej; realizacja zapisów strategii będzie na bieżąco analizowana na poziomie wojewódzkim oraz przez Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej.
- Stworzenie, realizacja i monitoring, we współpracy z kluczowymi interesariuszami, **regionalnych programów rozwoju ekonomii społecznej na lata 2014-2020**, określających działania regionalnych władz publicznych.
- Stworzenie **Regionalnych Komitetów Rozwoju Ekonomii Społecznej**, koordynujących działania województw w zakresie ekonomii społecznej, złożonych z przedstawicieli samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także przedstawicieli sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu.
- Wyznaczenie w województwie jednostki odpowiedzialnej za koordynację działań związanych z ekonomią społeczną - Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej. Jednostka ta będzie koordynować działania władzy publicznej w zakresie realizacji regionalnego programu oraz

merytorycznie określać kierunki, preferencje i procedury wsparcia ES i PS w ramach RPO.

publiczne przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w latach 2014- i PS w ramach RPO.

W Małopolsce Regionalny Plan rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020 został ogłoszony Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego 19 listopada 2013 roku. Natomiast we wrześniu 2014 roku odbyło się spotkanie Małopolskiego Paktu na rzecz Ekonomii Społecznej dot. przekształcenia Paktu w regionalny komitet, o którym mowa w KPRESie. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES), podobnie jak Pakt, ma być złożony z przedstawicieli samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także przedstawicieli sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu. Zostanie powołany uchwałą Zarządu Województwa, a finansowany będzie w ramach budżetu ROPS lub z innych źródeł określonych przez samorząd wojewódzki. Aktualnie trwają prace Paktu nad szczegółowymi zapisami uchwały powołującej komitet i określającej jego zadania.

AKREDYTACJA OŚRODKÓW WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, warunkiem dostępu do ubiegania się o środki

2020 jest pozytywne zakończenie procedury akredytacji, potwierdzone przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Wsparcie będzie udzielane tylko tym OWES-om, które świadczą usługi o najwyższej jakości i których działania przynoszą wymierne i trwałe efekty, m.in. zatrudnieniowe.

System akredytacji i standaryzacji działania Instytucji Wsparcia Ekonomii Społecznej, czyli zestaw standardów i procesu akredytacji zaakceptowany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej został opracowany przez ekspertów Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej oraz Komitet Akredytacyjny działający przy MPIPS.

Kto może wystąpić o akredytację?

Wniosek o akredytację może złożyć OWES rozumiany jako wyodrębniona jednostka podmiotu lub partnerstwo/konsorcjum podmiotów, realizujące usługi tworzenia i wsparcia ekonomii społecznej, nie działające dla osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na działania OWES, które może wykazać się wymaganym doświadczeniem. Doświadczenie to powinno obejmować 3-letnią praktykę w tworzeniu

podmiotów ekonomii społecznej oraz realizacji usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej w danym województwie lub co najmniej 2-letnią działalność w danym województwie wraz z dysponowaniem kluczową kadrą z co najmniej 3-letnim doświadczeniem w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej oraz realizacji usług wsparcia na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. Co najmniej 80% tych osób powinno mieć praktykę w działaniu na terenie danego województwa w zakresie świadczenia usług wsparcia ekonomii społecznej.

Pierwszy etap weryfikacji wniosku to ocena formalna, podczas której istnieje możliwość uzupełnienia wniosku. Weryfikację formalną kończy wydanie opinii przez ROPS, o którą wnioskuje Jednostka Akredytacyjna.

Na obecnym etapie istnieje możliwość przeprowadzenia tylko 52 procesów akredytacji OWES. Dlatego Komitet Akredytacyjny zarekomendował dobór podmiotów, które spełniając kryteria dostępu, zostaną poddane weryfikacji zgodnie z regulaminem. Za kluczowe uznano kryteria dotyczące:

Równie istotnym czynnikiem brany pod uwagę będzie kontekst równomiernego rozłożenia terytorialnego OWES-ów, z uwzględnieniem zapisów Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Regionalnych planów działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej.

W pierwszym etapie wyboru OWES-ów do akredytacji w każdym województwie wybrana zostanie maksymalnie taka liczba ośrodków, jaka odpowiada zaplanowanej przez samorząd województwa liczbie OWES-ów na okres 2014-2020. W skali całego kraju będzie to 46 ośrodków wsparcia. Następnie nadwyżka dostępnych audytów zostanie rozdzielona pomiędzy pozostałe ośrodki, które złożyły wniosek o akredytację, na podstawie kryteriów określonych w Regulaminie procesu akredytacji.

Po wybraniu OWES-ów zostaną przeprowadzone audyty oraz rozmowy z grupą roboczą działającą w ramach Komitetu Akredytacyjnego. Na ich podstawie Komitet wyda rekomendację. Proces akredytacji zakończy poinformowanie wnioskodawców przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego o pozytywnym lub negatywnym zakończeniu procesu akredytacji. Status „akredytowanego” OWES jest ważny przez okres 2 lat, chyba, że zajądą okoliczności uzasadniające utratę tego statusu w terminie wcześniejszym.

Zakończenie procesu audytu i ogłoszenie rekomendacji planowane jest na przełom kwietnia i maja 2015 roku.

Jak będzie przebiegać proces akredytacji?

Proces akredytacji rozpoczyna złożenie wniosku przez zainteresowane OWESy w ramach trwającego 30 dni naboru. OWES może złożyć wniosek samodzielnie lub w partnerstwie/konsorcjum, w którym zamierza działać jako OWES co najmniej do 31 grudnia 2017 r. Jeden podmiot może wystąpić w maksymalnie dwóch partnerstwach/konsorcjach.

- doświadczenia OWES-u w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej oraz realizacji usług wsparcia podmiotów ekonomii społecznej w danym województwie,
- kadry posiadającej odpowiednie kompetencje i kwalifikacje,
- osiągniętych dotychczas rezultatów (m. in. utworzonych i wspartych podmiotów ekonomii społecznej, a także ich trwałości, liczby utworzonych miejsc pracy).

Joanna Sutula

Koordynator Małopolskiego Paktu
na Rzecz Ekonomii Społecznej

AKADEMIA ROZWOJU
EKONOMII SPOŁECZNEJ

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE ZMIENIAJĄ MAŁOPOLSKĘ

Dzięki coraz liczniej powstającym spółdzielniom socjalnym w Małopolsce w przeciągu kilku ostatnich lat możemy zaobserwować postępujące zmiany zarówno na lokalnym rynku pracy, jak i w pełniejszej i zróżnicowanej ofercie rynkowej. Sama forma prawna prowadzenia działalności gospodarczej jaką jest spółdzielnia socjalna cieszy się także coraz większą popularnością, o czym świadczą m.in. dane opublikowane przez Krajowy Rejestr Sądowy oraz Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych. Wynika z nich, że spośród 90 spółdzielni zarejestrowanych na terenie województwa małopolskiego aż 70 powstało w latach 2011-2014, na co wpływ miały na pewno środki finansowe Unii Europejskiej przeznaczone na kreowanie miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych oraz liczne przywileje związane z tą formą działalności.

Małopolska udziela wsparcia finansowego dla spółdzielni socjalnych począwszy od 2011 roku. Odbywa się to poprzez przyznawanie bezzwrotnych dotacji na ich założenie, przystąpienie do nich nowych członków, bądź zatrudnienie pracowników. Dodatkowo oprócz wsparcia dotacyjnego spółdzielnie mogą ubiegać się również o wsparcie pomostowe, z którego środki mogą zostać przeznaczone na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wsparcie finansowe dla spółdzielni socjalnych w Małopolsce udzielane jest w ramach trzech projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, tj. realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie - projektów „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I i Etap II oraz realizowanego w pięciu subregionach Małopolski projektu partnerskiego „Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”.

Na przestrzeni czterech lat realizacji ww. projektów przeprowadzono łącznie siedem edycji konkursów dotacyjnych dla spółdzielni socjalnych. Zainteresowanie projektami oraz możliwością do otrzymania wsparciem rosło z każdą kolejną edycją konkursu, o czym mogły świadczyć coraz liczniej napływające aplikacje rekrutacyjne. Od 2011 r. w Małopolsce w ramach wcześniej wymienionych projektów przyznanych i wypłaconych zostało 371 dotacji

dla spółdzielni socjalnych w łącznej wysokości 7 400 561,78 zł, co pozwoliło na stworzenie przynajmniej 437 nowych miejsc pracy. Zaangażowane środki finansowe przyczyniły się także do powstania 54 nowych podmiotów gospodarczych działających w formie spółdzielni socjalnej.

Obecnie w Małopolsce spółdzielnie socjalne tworzą już zauważalny sektor gospodarki, a działając w różnorodnych branżach wzbogacają ofertę rynku

lokalnego, czyniąc ją bardziej atrakcyjną dla klienta. Zauważalnym trendem wśród nowopowstających spółdzielni jest rosnąca liczba tych, które powstały z inicjatywy osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego. W dotychczasowych edycjach konkursu uczestniczyły m.in. takie jednostki jak: Gmina Wieliczka, Powiat Nowotarski czy też Gmina Raclawice. Niezależnie powstają także spółdzielnie współtworzone jedynie przez osoby fizyczne, które w takiej formie prowadzenia działalności widzą szansę na realizację swoich celów i planów zawodowych.

Pomysły na biznes w formie spółdzielni socjalnej obejmują różne, nieraz odległe branże - począwszy od usług gastronomicznych i restauracyjnych, przez agencje zatrudnienia, usługi rekreacyjne, na masażach leczniczych skończywszy. Wśród spółdzielni socjalnych, utworzonych dzięki środkom finansowym Unii Europejskiej szczególnie wartą przedstawienia działalnością jest ta prowadzona przez *Spółdzielnię Socjalną „Złote Rączki”*. Utworzona

przez 6 osób niepełnosprawnych oraz 2 osoby w wieku aktywności zawodowej, świadczy usługi masażu leczniczego z wykorzystaniem talentów masażyistów z dysfunkcją wzroku. Równie ciekawą działalność prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Piąty Element” świadcząca swoje usługi w zakresie grafiki komputerowej, pozycjonowania stron czy też w zakresie aplikacji na Facebooka.

Działalność rekreacyjno-wypoczynkową prezentują z kolei spółdzielnie „Wiatr Woda” i „WW2”. Obydwie założone przez osoby prawne świadczą usługi w zakresie organizacji całorocznych kursów, szkoleń żeglarskich, czarteru jachtów żaglowych dla firm, klientów indywidualnych i grupowych oraz organizacji całorocznych wizyt studyjnych dla podmiotów zewnętrznych. Z branży szkoleniowej należy wyróżnić Spółdzielnię Socjalną „Enter@” z Gorlic, która oferuje szkolenia i warsztaty psychologiczne oraz z zakresu doradztwa zawodowego, jak również kursy językowe i obsługi komputera.

Inne ciekawe, równie wysoko oceniane pomysły na spółdzielnię socjalną to np. działalność w postaci klubu fitness wraz z solarium i siłownią czy też w zakresie usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych wraz z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego, jak również utrzymanie porządku i czystości terenów zielonych.

Doświadczenia ostatnich 3 lat skutkują zaplanowaniem wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych także w nowym okresie programowania 2014-2020. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego wsparcie na zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych uzyska przynajmniej 600 osób, co z pewnością przyczyni się do wzrostu znaczenia sektora ekonomii społecznej w regionie.

Rafał Siudowski

Inspektor ds. dotacji i wsparcia pomostowego

■ **W CZTERY OCZY**

PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE „OGNISKO” SP. Z O. O. - MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2014

Rozmowa z Katarzyną Szczerbik, Członkiem Zarządu PS „Ognisko” i Marcinem Szczypczykiem, Prezesem Zarządu PS „Ognisko”

Czym zajmuje się Przedsiębiorstwo Społeczne „Ognisko” Sp. z o. o.?

Przedsiębiorstwo Społeczne „Ognisko” Sp. z o.o. prowadzi działalność gospodarczą w dwóch obszarach: w gastronomii i usługach utrzymania czystości. Oba te obszary przynoszą po ok. 50% przychodów spółki. Wśród naszej kadry znajduje się 60% pracowników z niepełnosprawnością.

„Ognisko” funkcjonuje w formule spółki z o. o. Dlaczego wybraliście Państwo akurat tę formę prawną?

Kiedy siedem lat temu zakładaliśmy nasze przedsiębiorstwo w ramach projektu realizowanego w Equalu, tak naprawdę, wybór formy prawnej dla działalności gospodarczej był niewielki. Mogliśmy rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w ramach działalności Stowarzyszenia (Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych

Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko” jest właścicielem naszej spółki). To rozwiązanie ciągnęło jednak za sobą szereg niebezpieczeństw takich jak na przykład zmiana formy rozliczania podatku VAT (Stowarzyszenie nie jest czynnym płatnikiem podatku). Baliśmy się też ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Stowarzyszenie

darczyńcy. Stowarzyszenie dotychczas działało tylko społecznie i pozyskiwało środki finansowe wyłącznie z dotacji i darowizn, więc taka zmiana mogłaby również negatywnie wpłynąć na nasz wizerunek.

Mogliśmy otworzyć spółdzielnię socjalną, ale w 2007 roku mogła to być tylko spółdzielnia osób fizycznych, a nasi beneficjenci to głównie osoby z niepełnosprawności intelektualną czy chorujące psychicznie, nie mające wielu doświadczeń w aktywności zawodowej, a co dopiero w biznesie. Czuliśmy, że nie są gotowi na takie wyzwanie.

miało już wtedy dobrą markę, rozpoznawalną na naszym lokalnym rynku. Porażka w działalności gospodarczej mogłaby więc źle wpłynąć na nasz wizerunek. Myśleliśmy też o tym, jak będą nas postrzegać

Wydało nam się więc, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest najbezpieczniejszą formą prawną. Działa jako własność stowarzyszenia, ale jest odrębnym bytem prawnym, ponosi

sama odpowiedzialność za swoje zobowiązania. Może się rozwijać, ale w sytuacji problemów nie obciąży tym stowarzyszenia.

okazać, że klient przychodzi każdego dnia jeść ten obiad i nigdy nie będzie miał świadomości, że część naszej kadry to osoby z niepełnosprawnością,

Przepis na sukces przedsiębiorstwa społecznego wg Państwa.

Myślę, że nie ma jednego przepisu na sukces, każda firma jest inna, działa na innym rynku i w innej branży. Kiedyś pomyślałam sobie, że poniższy cytat Winstona Churchilla jest najbardziej odpowiedni dla podsumowania tych ciężkich lat działania naszej firmy. *„Sukces nigdy nie jest ostateczny. Porażka nigdy nie jest totalna. Liczy się tylko odwaga”.*

Czy fakt wypełniania celów społecznych jest istotny dla Państwa klientów?

Jeśli chodzi o klientów i ich świadomość, to jest z tym różnie. Generalnie uważam, że klient nie powinien dostawać „na talerzu” naszej misji społecznej. Jeśli na przykład je u nas obiad, to naszym obowiązkiem jest nakarmić go jak najlepiej, dać mu najwyższą jakość usługi za rozsądną cenę. Może się

choć codziennie te osoby go obsługują. Ale są też klienci, którzy przychodzą do nas właśnie dlatego, że zatrudniamy osoby z niepełnosprawnością i wierzą w naszą misję społeczną.

Jakiego wsparcia potrzebują firmy społeczne?

Myślę, że tak jak wszystkie inne firmy na dzisiejszym rynku, potrzebują spokoju i jak najmniejszej ingerencji instytucji zewnętrznych i państwa. Zapewne moje zdanie na ten temat będzie niepopularne, ale po latach, zwłaszcza tych trudnych, uważam, że najbardziej w rozwoju pomógł nam czas kiedy byliśmy samotni, na skraju bankructwa. Wtedy właśnie, znaleźliśmy w sobie, jako firma, siłę wewnętrzną i zmieniliśmy wiele, przede wszystkim sposób myślenia. Teraz wiemy, że nic nam się nie należy i wszystko zależy od nas. A przychody, które osiągamy ze sprzedaży naszych usług muszą pokryć wszystkie koszty działania, a jeśli coś zostanie, to mamy sukces.

Co powiedzieliby Państwo osobom, które myślą o założeniu firmy społecznej?

Żeby dobrze to przemyślały, bo biorą odpowiedzialność za firmę i ludzi, którzy ją będą tworzyć. I żeby nigdy nie traciły wiary i siły w działaniu, bo jeżeli z pasją robimy coś każdego dnia, to musi się udać.

Jakie plany ma „Ognisko”?

W naszej przyszłości pewna jest tylko zmiana.

Chcielibyśmy też serdecznie podziękować Kapitulę Konkursu, jego Organizatorom i Sponsorowi za Nagrodę Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej 2014. Nagroda ta, otrzymana właśnie teraz, jest dla nas potwierdzeniem, że idziemy w dobrym kierunku i zapewniam, że mądrze ją zainwestujemy.

Rozmawiała

Joanna Sutuła

Koordinator Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej

NIEZWYKŁA PRZYGODA

O prowadzeniu spółdzielni socjalnej opowiada Katarzyna Wantuch, Prezeska Spółdzielni Socjalnej „Enter@” z Gorlic, która w konkursie Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej 2014 zdobyła tytuł Debiut Roku.

Skąd wziął się pomysł, aby założyć spółdzielnię socjalną?

Nasz pomysł na założenie spółdzielni socjalnej wziął się z wewnętrznej potrzeby stworzenia własnego biznesu, który łączyłby działania społeczne z gospodarczymi, a także ze szczęśliwego zbiegu okoliczności. Wraz z koleżanką wróciłyśmy właśnie z Anglii i orientowałyśmy się jakie możliwości zatrudnienia mamy w Polsce. Niestety

nie było zbyt wielu ofert w naszych zawodach (nauczyciel i psycholog). W czasie poszukiwań pracy trafiłyśmy na ofertę Agencji Rozwoju Małopolski Zachodniej z Chrzanowa i po raz pierwszy usłyszałyśmy o spółdzielniach socjalnych oraz sposobach ich zakładania. Napisałyśmy wstępny biznesplan, skompletowałyśmy skład (5 osób), a następnie zostałyśmy zaproszone na szkolenie. I tak to się zaczęło. Jako jedyne w powiecie nowosądeckim dostałyśmy dofinansowanie na założenie spółdzielni.

Obie miałyśmy doświadczenie w pracy szkoleniowej i edukacyjnej, stąd profil naszej spółdzielni. Nasze doświadczenia zagraniczne były trochę inne i dlatego chcieliśmy je wykorzystać

na rynku polskim. Miałyśmy też wiele energii i entuzjazmu, bo decyzja o powrocie do Polski była przemyślana.

Jaką ofertę ma „Enter@”?

Wszystkie działania naszej spółdzielni zmierzają do tego, by integrować środowisko lokalne (wolontariat sportowy, happeningi, koncerty, pokazy filmowe, wspólne śpiewanie, fitness)

nabyć umiejętności komunikacji w języku obcym. Kursy prowadzone są autorską metodą nauczania z wykorzystaniem tablicy interaktywnej. Zajęcia dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych (firmy lokalne - Business English);

- kursy obsługi komputerów, grafiki komputerowej i fotografii cyfrowej - dla klientów indywidualnych i beneficjentów projektów;

oraz by poprzez szkolenia umiejętności miękkich, psychospołeczne, doradztwa zawodowego oraz kursy językowe, fotograficzne i komputerowe dawać większą szansę na znalezienie zatrudnienia.

Aktualnie w ramach działalności gospodarczej prowadzimy:

- kursy językowe - język angielski, język niemiecki dla młodzieży, dorosłych i seniorów. Praktyczne użycie języków dla osób wyjeżdżających, pracujących z obcokrajowcami lub chcących

- doradztwo zawodowe i psychologiczne - aktywizacja zawodowa i indywidualne spotkania psychologiczne dla beneficjentów projektów;
- szkolenia umiejętności miękkich - prowadzenie warsztatów, szkoleń dla klientów instytucjonalnych i beneficjentów projektów;
- promocja aktywności ruchowej i promocja zdrowia - warsztaty, zajęcia fizyczne (fitness, Tai chi, Nordic Walking);

- staże w spółdzielni dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności.

W ramach naszych działań pożytku publicznego angażujemy się w organizację wielu wydarzeń o charakterze społecznym. Spółdzielnia „Enter@” wspiera kampanię *No promil No problem* - Powstrzymaj pijanego kierowcę, w ramach której zorganizowaliśmy koncert zaduszkowy w naszym klubie oraz letni happening na rynku w Gorlicach. Ponadto, odbyły się u nas bezpłatne zajęcia z Tai Chi oraz spotkania filmowe dla wszystkich mieszkańców Gorlic przy angielskiej herbatce. W naszym klubie odbywają się cykliczne zajęcia, takie jak: wspólne śpiewanie, fitness dla seniorów oraz okazjonalne imprezy sezonowe typu kiermasze świąteczne i koncerty, w których mogą bezpłatnie uczestniczyć wszyscy mieszkańcy Gorlic i okolic.

Co jest atutem spółdzielni?

Atutem naszej spółdzielni jest kreatywność i innowacyjność. Wykorzystujemy nowoczesne technologie (tablica interaktywna i komputery w nauczaniu i szkoleniu), ale również stawiamy na integrację środowisk lokalnych. Stąd autorski pomysł *Sport Makers - Wolontariat w sporcie*, którego realizację rozpoczęliśmy w czerwcu 2014 przy okazji organizacji „Dnia Biegu Olimpijskiego”, który uważamy za nasz największy sukces. Udała nam się integracja wielopokoleniowego środowiska lokalnego (w programie uczestniczy ponad 50 osób: młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne i bezrobotne), którą kontynuujemy podczas imprez sportowych i wydarzeń masowych w całym województwie. Kilku zaprzyjaźnionych wolontariuszy w tym roku wzięło udział w World Men Championship w Krakowie.

Tytuł Debiut Roku oznacza, że Spółdzielnia Socjalna „Enter@” wystartowała z sukcesem. Jakie były początki spółdzielni czy były jakieś bariery, a jeśli tak, to jak zostały pokonane?

Początki nie były łatwe z wielu przyczyn. Przede wszystkim nie miałyśmy doświadczenia biznesowego i wszystkiego trzeba się było uczyć na bieżąco. Poszukiwania i remont lokalu, znalezienie dobrej księgowej, reklama i przyciągnięcie klientów, to wszystko były nasze podstawowe problemy. Dowiadywałyśmy się też na bieżąco o składkach ZUS, stawkach VAT i innych koniecznych rzeczach, bez których nie można z powodzeniem prowadzić działalności gospodarczej. Przekonałyśmy się, iż współpraca z doświadczoną księgową jest bezcenna.

Po drugie, zaczęłyśmy działalność w bardzo trudnym środowisku. Finansowe możliwości mieszkańców powiatu gorlickiego nie są duże, a bezrobocie w subregionie wynosi ok.12,7%, dlatego staramy się brać udział w różnego rodzaju przetargach i konkursach, by zminimalizować koszty dla uczestników.

Wyzwaniem była także próba zmiany podejścia mieszkańców powiatu

gorlickiego do kursów i szkoleń, czy też zaangażowania się w aktywność lokalną i społeczną. Mimo, że zmiany zachodzą stopniowo, to jednak są już widoczne. Wciąż budujemy swoją renomę i jesteśmy coraz bardziej rozpoznawalni. Klienci przychodzą do nas i dopytują się o zajęcia dla nich, także te wolontaryjne. Przyzwyczaili się, że w klubie Enter przy naszej spółdzielni zawsze coś się dzieje

W czasie naszej ponad rocznej działalności nawiązaliśmy ścisłą współpracę z Urzędem Miasta, Starostwem Powiatowym, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Gorlicach oraz Bankiem Spółdzielczym w Gorlicach. Jesteśmy cenionym partnerem i miasto widzi korzyści z naszej obecności w Gorlicach.

Mimo wielu przeciwności i braku doświadczenia, wiele osób w nas po prostu uwierzyło i dało nam szansę. Dużym wsparciem była dla nas pomoc organizatorów projektu, w ramach którego powstała spółdzielnia.

Jak wygląda sytuacja przedsiębiorstw społecznych na rynku? Czy fakt, że wypełniają cele społeczne ułatwia czy utrudnia funkcjonowanie na rynku?

Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa społeczne na rynku to dosyć pomalutku, ale stale dokonuje się pewna pozytywna zmiana w podejściu do ich działalności. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa, które zetknęły się już z projektami unijnymi i wiedzą, że przynoszą one nie tylko profity finansowe, ale także wzrost umiejętności ich uczestników oraz zmiany o charakterze społecznym.

Niemniej jednak, jest jeszcze wiele rezerwy, czy jeszcze gorzej - pobłażliwego podejścia do instytucji społecznych. Przedsiębiorcy albo lekceważą działania instytucji społecznych, traktując je jako nie do końca „poważne”, albo boją się, że znowu ktoś będzie chciał od nich „wyciągnąć pieniądze”. Staramy się udowodniać, że umiemy i potrafimy utrzymać się na rynku samodzielnie, a korzyści z naszych działań są bardzo wymierne. Wiele nieporozumień bierze się nadal z niewiedzy na temat

przedsiębiorstw społecznych. System podatkowy też nie jest dla nas zbyt korzystny i powinno być więcej pomocy od strony legislacyjno-podatkowej. Ponadto, urzędnicy różnych instytucji państwowych wciąż za mało wiedzą o spółdzielniach socjalnych, dlatego tak ciężko uzyskać pomoc i dlatego tak dużo czasu musimy sami poświęcać na znalezienie odpowiednich paragrafów, kruczków, etc. Jest to niewątpliwie duże utrudnienie w prowadzeniu firmy.

Co powiedziałyby Panie osobom, które myślą o założeniu spółdzielni socjalnej?

Wszystkim osobom, które myślą o założeniu spółdzielni socjalnej życzę przede wszystkim wiele cierpliwości i wytrwałości, ale jest to niezwykła przygoda. Trzeba na pewno znaleźć balans pomiędzy chęcią pomagania, a chęcią normalnego zarobkowania. Trzeba pamiętać, że to nie jest po prostu biznes, jak każdy inny i to czasami przeszkadza, ale czasami uskrzydla. Jeśli chce się robić to, co się lubi i jeśli robi się to z pasją, to na pewno można się w tym odnaleźć.

Jakie to uczucie - być Liderem w Małopolsce?

Jeszcze nie do końca to do nas dotarło i oczywiście bardzo się z tego tytułu cieszymy, choć oczywiście zdajemy sobie sprawę, że jest jeszcze dużo do zrobienia. Na pewno nadal chcemy się rozwijać i uczyć, bo o to w końcu chodzi w naszej firmie.

Jakie plany ma Spółdzielnia Socjalna „Enter@”?

Planujemy poszerzyć naszą ofertę o usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych. W tym celu przeprowadzimy serię szkoleń i kursów opieki nad osobą zależną. W ten sposób chcemy także stworzyć nowe stanowiska pracy, ponieważ bezrobocie w Gorlicach jest poważnym problemem. Dodatkowo, obecnie startujemy z innowacyjnymi szkoleniami psychospołecznymi dla kadry nauczycielskiej. W naszej ofercie znajdą się kolejne kursy językowe dla dorosłych, młodzieży i seniorów (hiszpański, włoski - także dla osób wyjeżdżających do pracy) prowadzone metodą autorską z wykorzystaniem tablicy interaktywnej. Dziękuję.

Rozmawiała

Joanna Sutuła

Koordynator Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej

Z OBSERWATORIUM

DWIE „NOGI” PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO, CZYLI O DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ MAŁOPOLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH

Jak wiemy, aby przedsiębiorstwo społeczne różniło się od zwykłej firmy, powinno służyć społecznie użytecznym celom i przeznaczać zysk na ten cel (oraz na samorozwój). Jednak aby mogło funkcjonować na rynku i posiadać „paliwo” na działalność społeczną, musi generować przychody z działalności ekonomicznej. Trudno zachować równowagę między tymi dwoma, czasem sprzecznymi celami. Jak sobie radzą z tym zadaniem małopolskie przedsiębiorstwa społeczne (PS)? Na to pytanie staramy się odpowiedzieć w niniejszym artykule prezentując wyniki czwartych już badań kondycji małopolskich PS.

DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA

Działalność społeczna PS może być rozumiana bardzo szeroko: jako działania na rzecz grup marginalizowanych, aktywność na rzecz społeczności lokalnej - poprawa dostępu do usług edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych itp. Działalność społeczna może być też pojmowana jako rozwój potencjału mieszkańców i samego miejsca (np. podniesienie atrakcyjności turystycznej). W badaniu staramy się „uchwycić” wszystkie wymienione rodzaje działalności społecznej PS. I tak, biorąc pod uwagę działalność na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

zdecydowana większość, bo ponad 80% badanych PS, deklaruje prowadzenie takiej działalności. Podobnie jak we wszystkich trzech wcześniejszych edycjach badań, tak i w ubiegłym roku, główną grupą beneficjentów dla PS były osoby niepełnosprawne, na drugim miejscu plasowały się osoby bezrobotne (w tym długotrwale bezrobotne), następnie osoby po 50-tym roku życia mające trudności na rynku pracy.

Spośród wszystkich badanych organizacji, najwięcej oferowało beneficjentom aktywizację zawodową i edukację, w następnej kolejności: organizację czasu wolnego i wypoczynku oraz pomoc i pracę terapeutyczną. Warto zaznaczyć, że w badanych PS pracuje 1 889 osób, w tym trwałe zatrudnienie w organizacji znajdują 564 osoby należące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spółdzielnie inwalidów i niewidomych oraz Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) są największymi pracodawcami zatrudniającymi swoich beneficjentów.

ROPS, w ramach projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” - Etap I rokrocznie bada małopolskie organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą lub/i odpłatną oraz spółdzielnie socjalne, inwalidów i niewidomych, jak również CISy i ZAZy. Ciekawość badawcza koncentruje się na czterech obszarach: działalności gospodarczej, społecznej, współpracy z otoczeniem (sektorem prywatnym,

publicznym i innymi podmiotami ekonomii społecznej) oraz na rozwoju zasobów ludzkich¹. Wszystkie te elementy są istotne z punktu widzenia przedsiębiorstwa społecznego, jednak artykuł, jak wcześniej zaznaczono poruszy tylko tematykę działalności społecznej i ekonomicznej PS.

Obok działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizacje zapytano także o działalność na rzecz społeczności lokalnej, a dokładnie o prowadzenie działań:

- z zakresu dostarczania usług użyteczności publicznej, w tym usług deficytowych dla społeczności lokalnej oraz
- mających na celu rozwój społeczności lokalnej/regionu

¹ Osoby zainteresowane danymi dotyczącymi szczegółów działalności PS odsyłamy do raportu pn. „Monitoring przedsiębiorstw społecznych w Małopolsce w 2013r.” znajdującego się na: stronie www.es.malopolska.pl w dziale: Biblioteka ES.

poprzez wspieranie produktów lokalnych (pod tzw. „marką lokalną”). Usługi użyteczności publicznej, w tym usługi deficytowe dla społeczności lokalnej rozumiane były, jako usługi mające na celu zaspokojenie np. potrzeb społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych, związanych z bezpieczeństwem, itp., których nie podejmują się komercyjne przedsiębiorstwa. Z kolei produkt lokalny zdefiniowano, jako wyrób lub usługę, z którym utożsamiają się mieszkańcy regionu, najczęściej wytwarzany lokalnie (przez mieszkańców), w sposób niemasowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Obie definicje zostały zawarte w kwestionariuszu ankiety. W 2013 roku dostarczanie usług użyteczności publicznej deklarowała niemal 1/3 przebadanych organizacji. Relatywnie największą aktywność w tym zakresie wykazują fundacje oraz spółdzielnie socjalne. Niespełna co piąty badany podmiot deklaruje prowadzenie działań mających na celu

rozwój społeczności lokalnej/regionu poprzez wspieranie produktów lokalnych (pod tzw. „marką lokalną”). Warto wspomnieć, że 61 osób współpracujących z badanymi PS uzyskało przychód z tytułu wytworzenia lokalnego produktu, w którego sprzedaży pośredniczyła organizacja.

Ponadto, PS prowadzą innego rodzaju działania na rzecz społeczności lokalnej, takie jak: edukacja obywatelska, zajęcia kulturalne dla mieszkańców (np. prowadzenie Klubu Filmowego) festiwale, targi, imprezy dla mieszkańców (np. dożynki, festyny), ale też wsparcie rozwoju nowych technologii, przemysłu kreatywnego, działalność proekologiczną.

DZIAŁALNOŚĆ EKONOMICZNA

Pisząc o działalności ekonomicznej warto na wstępie zauważyć, że niektóre z badanych PS prowadzą tylko działalność gospodarczą (spółdzielnie inwalidów i niewidomych), niektóre mogą

prować tylko odpłatną działalność pożytku publicznego, która nie generuje zysku (centra integracji społecznej), a duża część może prowadzić zarówno działalność gospodarczą, jak i odpłatną (stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne)². Większość stowarzyszeń i fundacji obawia się zarejestrowanej działalności gospodarczej i swą aktywność ekonomiczną prowadzi głównie w formie działalności odpłatnej, choć ta nie pozwala na kumulowanie kapitału na rzecz rozwoju przedsiębiorstwa.

grupa była również najsilniej reprezentowana w grupie badanych w poprzednich edycjach. Porównując przychód różnego typu organizacji, najwyższe dochody osiągały spółdzielnie inwalidów i niewidomych. Największym źródłem przychodów charakteryzowały się badane stowarzyszenia i fundacje. Wśród spółdzielni socjalnych 1/3 stanowiły te, których przychód oscyluje pomiędzy 10 a 100 tys. złotych (w 2012 roku ponad połowa). Zmianą w stosunku do zeszłorocznych

Analizując udział przychodów z działalności ekonomicznej w przychodach organizacji ogółem, wyraźnie widać dwubiegunowe zróżnicowanie badanych przedsiębiorstw - od tych, które bardziej nastawiają się na przychód „pozarynkowy” (stowarzyszenia) do tych, które poszukują głównie przychodów w ramach działalności ekonomicznej (spółdzielnie socjalne).

W roku 2013 zysk z prowadzenia działalności ekonomicznej wykazało ok. 40% PS w stosunku do ponad 60% PS, które deklarowały zysk w 2012 roku. 2/5 badanych nie zadeklarowała ani zysku ani straty; co piąte PS wykazało jednak w ostatnim roku stratę. Na podstawie tego wskaźnika można zatem powiedzieć, że sytuacja badanych przedsiębiorstw społecznych pogorszyła się w stosunku do 2012 roku. 43% badanych przedsiębiorców społecznych przewiduje, że ich sytuacja finansowa w porównaniu do roku poprzedniego nie ulegnie większej zmianie. Niewiele mniej - 39 % PS patrzy jednak optymistycznie na swą przyszłość finansową. Taki rozkład odpowiedzi może świadczyć o względnym optymizmie organizacji, co do możliwości ich dalszego rozwoju.

Łącząc dwa wskaźniki: optymizmu dot. przyszłej sytuacji finansowej oraz wynik finansowy z działalności w ostatnich 12 miesiącach z formą prawną PS można zauważyć następujące prawidłowości:

- w najgorszej sytuacji finansowej w ubiegłym roku oraz najbardziej pesymistycznie w przyszłość patrzą spółdzielnie inwalidów i niewidomych.
- względnie dobre wyniki finansowe osiągnęły badane spółdzielnie socjalne, są one też najbardziej optymistycznie nastawionymi

Przyjrzyjmy się zatem charakterystyce PS w zakresie prowadzonej działalności ekonomicznej. Większość PS, jako jeden z dwóch głównych obszarów swojej aktywności ekonomicznej wymienia działalność usługową oraz działalność handlową. Głównym odbiorcą produktów i usług są przedsiębiorstwa prywatne, na drugim miejscu ex aequo znajdują się beneficjenci i inne osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów deklaruje osiąganie przychodu ogółem powyżej 10 tysięcy złotych, ale nieprzekraczającego 100 tysięcy złotych. Ta

badania jest pojawienie się spółdzielni osiągających przychody powyżej 500 tys. do 1 mln złotych. Wyniki dotyczące wzrostu przychodów w spółdzielniach socjalnych wydają się napawać optymizmem. Najwyższe przychody z 21 badanych spółdzielni socjalnych osiągnęły te, które zostały założone przez osoby prawne (z wyjątkiem dwóch spółdzielni socjalnych założonych przez osoby fizyczne, których przychód w ubiegłym roku oscylował między 250 a 500 tysięcy zł).

² Przy ich księgowym wyodrębnieniu.

przedsiębiorstwami społecznymi z badanej grupy podmiotów.

- względnie stabilne przychody w ostatnim roku (bez straty) oraz prognozy przewidujące podobną sytuację finansową wykazując fundację, stowarzyszenia i ZAZ-y.

Pytaliśmy również o bariery w działalności PS i, jak łatwo się domyślić, kwestie finansowe są jednymi z głównych problemów, z którymi borykają się przedsiębiorstwa społeczne. Zdecydowanie najczęściej wymienianą trudnością było pozyskanie środków pieniężnych na rozwój organizacji - wskazało na nią ok. 50% badanych PS oraz brak możliwości dotowania sprzętu, który pomógłby w prowadzonej działalności gospodarczej.

Podsumowując, przedsiębiorstwa społeczne sprawnie funkcjonują w obszarze działalności społecznej, a ich skuteczność zarówno w pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, jak i dostarczaniu usług deficytowych jest duża. Nieco gorzej przedstawia się aspekt finansowy, mierzony zarówno wysokością przychodów, jak i udziałem przychodów z działalności

ekonomicznej w przychodach ogółem. Ta tendencja widoczna jest od czterech lat, podczas których porównujemy wskaźniki dotyczące kondycji finansowej małopolskich PS. Pocięszające są jednak zmiany (pozytywne) w przypadku spółdzielni socjalnych - ich kondycja finansowa z roku na rok się poprawia. Występuje też związek między kondycją spółdzielni, a jej założycielami. Dużo stabilniej funkcjonują spółdzielnie założone przez osoby prawne lub z udziałem osoby prawnej.

Rekomendacją, jaka nasuwa się podczas analizy wyników, jest konieczność stworzenia systemu wsparcia dla PS jak najbardziej zbliżonego do oferty dla „zwykłych” przedsiębiorstw. Już od dwóch lat widoczna jest konieczność dostępu do szkoleń na komercyjnym rynku w formie bonów szkoleniowych zamiast hermetycznych, ogólnych warsztatów tylko dla przedsiębiorców społecznych. Rekomenduje się również wzrost dostępności mechanizmów finansowych dedykowanych PS, choć w tym zakresie nastąpiła znaczna poprawa dzięki tanim pożyczkom z ES

Funduszu³, czy poręczeniom gwarantowanym przez Małopolski Fundusz Ekonomii Społecznej⁴. Wyzwaniem wydaje się też dopasowanie doradztwa biznesowego, najlepiej w formie coachingu i mentoringu, do etapu rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw. Pozostaje mieć nadzieję, że w nowym okresie programowania ośrodki wsparcia ekonomii społecznej poradzą sobie z trudną rolą wspierania rozwoju przedsiębiorstw społecznych, głównie w tym deficytowym - gospodarczym obszarze działalności.

Marta Bohdziewicz-Lulewicz

Konsultant ds. współpracy z PES

³ <http://esfundusz.pl/>

⁴ <http://mfes.pl/>

es.o.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Projekt: *Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej - Etap I*

Projekt: *Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej*

Projekt: *Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Projekt: *Pomocna dłoń pod bezpiecznym dachem*

AKADEMIA ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

W SKŁAD OFERTY AKADEMII ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ WCHODZI:

NIEODPŁATNA POMOC W ZAŁOŻENIU I PROWADZENIU SPÓŁDZIELNI SOCJALNEJ OBEJMUJĄCA M.IN.:

- dotacje
- wsparcie pomostowe
- szkolenia
- usługi księgowo
- usługi prawne
- usługi marketingowe
- doradztwo
- wizyty studyjne

SZKOLENIA I DORADZTWO DLA OSÓB, ORGANIZACJI I INSTYTUCJI ZAINTERESOWANYCH:

- spółdzielniami socjalnymi
- ekonomią społeczną
- rozwojem lokalnym
- pozyskiwaniem środków unijnych

POMOC DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH (NGO), W RAMACH SZKOLEŃ I DORADZTWA:

- dla osób chcących założyć fundację lub stowarzyszenie
- dla organizacji pozarządowych, które chcą:
  - założyć działalność gospodarczą
  - profesjonalizować swe działania
  - pozyskiwać fundusze unijne
  - działać w partnerstwie

WŁĄCZENIE W DZIAŁANIA MAŁOPOLSKIEGO PAKTU NA RZECZ EKONOMII SPOŁECZNEJ:

- platforma małopolskiego środowiska ekonomii społecznej
- możliwość konsultowania i rekomendowania optymalnych rozwiązań dla ekonomii społecznej
- współpraca z kluczowymi aktorami z trzech sektorów zainteresowanych ekonomią społeczną
- realizacja wspólnych przedsięwzięć / projektów

PROMOCJA DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH:

- coroczny konkurs na „Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej”
- możliwość umieszczenia oferty w „Katalogu produktów i usług przedsiębiorstw społecznych”
- promocja w internecie, na małopolskiej stronie ekonomii społecznej: www.es.malopolska.pl
- możliwość prezentacji oferty na imprezach promocyjnych m.in. targach przedsiębiorstw społecznych
- certyfikacja produktów i usług małopolskich przedsiębiorstw społecznych Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”

Doradztwo dla osób fizycznych:

Katarzyna Zientarska
tel.: (+48) 12 426 88 11
tel. kom.: 698 896 913
e-mail: kzientarska@rops.krakow.pl

Doradztwo dla JST, NGO:

Marta Bohdziewicz-Lulewicz
tel.: (+48) 12 426 88 11
tel. kom.: 698 896 913
e-mail: mlulewicz@rops.krakow.pl

Szkolenia oraz wizyty studyjne:

Katarzyna Zientarska
tel.: (+48) 12 426 88 11
tel. kom.: 698 896 913
e-mail: kzientarska@rops.krakow.pl